

ABDULLAH EL-GUNEJMAN

STRASTI I NJIHOV UTJECAJ NA RAZILAŽENJE

el-heva

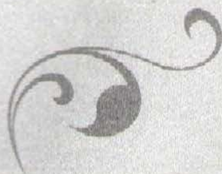
frustracija

strast

samoljublje

NASLOV ORIGINALA

El-Hevā ve eseruhu fi-l-hilaf

AUTOR: Abdullah b. Muhammed el-Gunejman

PRIJEVOD I BILJEŠKE: Mithad R. Ćeman

ŠERIJATSKA RECENZIJA PRIJEVODA: Abdusamed Nasuf Bušatlić
Mr. Semir Imamović

LEKTURA: Sumeja Đurić

KOREKTURA: Abdulmedžid Nezo

DTP: Suhejb Djemailji

IZDAVAČ: Udruženje "Društvo studenata DEMUS", Sarajevo

ZA IZDAVAČA: Adem Zalihić

ŠTAMPARIJA: Amos Graf

TIRAŽ: 1.000

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28-74-4/-5-63

al-GUNEJMAN, Abdullah
Strasti i njihov utjecaj na razilaženje / Abdullah el-Gunejman ; prijevod i bilješke Mithad R. Ćeman.
- Sarajevo : Udruženje «Društvo studenata Demus», 2013. - 100 str. ; 21 cm

Prijevod djela: El-Hevā ve eseruhu fi-l-hilaf. -
Biografija autora: str. 95-97. - Bibliografija i bilješke uz tekst.

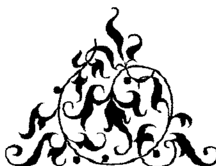
ISBN 978-9958-0948-0-4
I. el-Gunejman, Abdullah vidi al-Gunejman, Abdullah
COBISS.BH-ID 20272134

Abdullah el-Gunejman

STRASTI
I NJIHOV UTJECAJ NA RAZILAŽENJE

PRIJEVOD I BILJEŠKE:
Mithad R. Ćeman

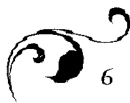
Sarajevo, 1434./2013.

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

RIJEČ PREVODIOCA

Svako vrijeme ima svoje probleme i izazove, a često primijetimo da se određeni izazovi ponavljaju u svakoj generaciji. Masovnije vraćanje vjeri islamu i islamskim normama i vrijednostima dovelo je do velikog preporoda društva i izazvalo veliku radost u nama samima. To je bio period novih saznanja, vidika i prilika, a usudio bih se uporediti ga sa medinskom zajednicom u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ali samo sa aspekta međumuslimanskih odnosa. Međutim, ista generacija koja je doživjela taj idealni medinski ambijent, doživjela je i ubistvo Omera, radijallahu anhu, međumuslimanski sukob poslije toga,

kao i pojavu *haridžija* i *rafidija*. Sasvim je očigledno da se slijed ovih događaja ponavlja u svim generacijama.

U poslijeratnom periodu bili smo posvećeniji misionarstvu i nastojali smo riješiti mnoge individualne i društvene probleme. Vremenom, što zbog vanjskog utjecaja i globalnih događaja, što zbog unutrašnjeg stagniranja i klonulosti, došlo je do mnoštva razilaženja i osnivanja različitih grupacija, a samim tim i do netrpeljivosti. Sa željom da saznam razloge tih događaja i promjena, a na savjet svojih profesora u Medini, došao sam do par naslova koji su mi dali odgovore i smjernice po tom pitanju, a među kojima je na prvom mjestu knjiga čiji je prijevod upravo pred vama.

Izraz *el-hevā*, koji se javlja u naslovu i o kojem govori ova knjiga, bio sam prinuđen prevoditi različitim izrazima, a sve u kontekstu i duhu značenja u rečenici, tako da je nekada preveden kao strast, nekada hir, nekada kapriciozno mišljenje, mada može označavati i ćud, samoljublje, frustraciju...

Iz želje da čitaocu što više približim tematiku i objasnim razloge izricanja mnogih izjava koje slijede i radi približavanja ambijenta u kojem su izrečene, prijevod sam dopunio kratkom biografijom svakog imena koje se javlja u tekstu, zatim pojašnjenjem sekti, pravaca i svih pojmova koji bi eventualno bili nejasni. Originalni dio teksta je iznad fusnote,

dok je kompletna fusnota dodatak od mene.

Pored toga smatrao sam da će podjela teksta na podnaslove olakšati čitanje i skrenuti pažnju na značenje tako da sam knjizi dodao podnaslove.

Molim Allaha da ovaj skromni rad upiše u moja dobra djela i da obilato nagradi sve one koji su savjetom, sugestijom ili na bilo koji drugi način doprinijeli da ova knjiga bude dostupna čitalaštvu bosanskog govornog područja. Također, molim Allaha da posebno nagradi mog brata Muhammeda i moju suprugu Amelu koji su najzaslužniji što je ova knjiga ugledala svjetlost dana.

U Sarajevu 10. muharrema 1434.,
na dan Musaovog izbavljenja Benu Israila
Mithad R. Ćeman

RIJEČ IZDAVAČA

Sagledavajući aspekt pluralizma koji je praktično postao tradicija modernog društva, te imajući u vidu osnove rada Unija mladih aktivista – Luxembourg (UMA), u saradnji sa Društvom muslimanskih studenata BiH (DEMUS), želimo vam predstaviti novi plod našeg izdavačkog angažmana. Radi se o manjoj knjizi uvaženog profesora Abdullaha el-Gunejmana, "*Strasti i njihov utjecaj na razilaženje*".

Poznavaoci ove vrste literature prepoznat će kvalitetno vjersko štivo, koje ovu problematiku sagleda iz ugla *selefijsko*-reformatorske retorike. Gledajući iz te perspektive, djelo u potpunosti ispunjava norme autentičnosti teksta i pristupa izgrađenog na tradicionalnoj sunijskoj pravnoj literaturi. Uvaženi šejh veoma vješto selekcionira kur'anske ajete i hadise koji mogu poslužiti kao osnovna platforma, tj. norma, za rješavanje problematike isključivosti među muslimanima. Knjiga je uveliko obogaćena dodatnim fusnotama koje je prevodilac ubacio u tekst s ciljem upoznavanja šire publike s manje poznatim izrazima, te ličnostima iz bogate prošlosti islamske civilizacije.

Budući da je djelo pisao teolog, primijetit ćemo nedostatak osvrta na egzaktne i društvene nauke koje bi ovom djelu dale dodatnu težinu, u kontekstu naše zapadne realnosti.

Za kraj bih napomenuo da UMA ne pretendira jedinstvo stava te nastoji pomno saslušati i prenijeti raznolikost razmišljanja među Bošnjacima kroz ovakve projekte, uz posebnu obazrivost na nestabilna vremena globalizacije i hiperinformacije.

Enes Karišik

PREDGOVOR ARAPSKOG IZDANJA

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

Zahvala pripada samo Allahu, Njega slavimo, od Njega pomoć i oprost tražimo, Njemu se kajemo i Njemu se utječemo od zla naših duša i naših loših djela. Koga Allah uputi, niko ga na stranputicu neće odvesti, a koga On na stranputici ostavi, niko ga neće uputiti. Svjedočim da nema drugog istinskog boga osim Allaha, Jednoga, koji nema sudruga, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik.

"O vjernici, bojte se Allaha istinskom bogobojaznošću i nipošto ne umirite osim kao muslimani!" (Alu Imran, 102.)

"O ljudi, bojte se Gospodara svoga, koji vas je stvorio od jedne osobe, od koje je njen par stvorio, a od njih dvoje mnoge muškarce i žene rasijao! Bojte se Allaha, čijim imenom jedni druge molite, i čuvajte rodbinske veze! Allah doista nad vama bdije!" (En-Nisa', 1.)

“O vjernici, bojte se Allaha i govorite samo istinu, On će vas za vaša dobra djela nagraditi i grijehe vam vaše oprostiti. A onaj ko se Allahu i Poslaniku Njegovu bude pokoravao - postići će veliki uspjeh.” (El-Ahzab, 70.-71.)

A zatim:

Cijenjenim čitaocima nudimo ovo vrijedno i korisno predavanje našeg uvaženog alima i učenjaka Abdullaha b. Muhammeda el-Gunejmana, profesora na postdiplomskim studijama Islamskog univerziteta u Medini, neka je Allahov salavat i selam na sve njene stanovnike. Predavanje je na temu koja se tiče svakog muslimana, stjecatelja šerijatskog znanja (*talibu-l-'ilma*) posebno, a riječ je o strastima, raspravama i razilaženjima koja se javljaju s vremena na vrijeme među raznim skupinama unutar *ummeta* i negativnim posljedicama toga, kao što su neprijateljstvo, nepravde i klevete i to od strane onih koji se predstavljaju učenima.

Knjiga je ustvari istoimeno predavanje koje je držao uvaženi šejh Abdullah el-Gunejman.

Uvaženi šejh se, u pojašnjenju ovog važnog pitanja i njegovih pojedinosti, koristio utvrđenom naučnom metodologijom. Predavanje predstavlja izvanredan spoj autentičnosti (izvornosti) u navođenju šerijatskih argumenata s jedne, i objektivnosti i temeljitosti u izlaganju s druge

strane. Posebnu pažnju plijeni njegov jasan i koncizan stil, razumljiv kontekst, duh brižnosti i dobronamjernosti, slijeđenje metodologije prvih generacija (*es-selefu-s-salih*) u izlaganju, argumentaciji i raspravi, daleko od bilo kakve usiljenosti, zalaženja u dubinu i bespotrebnog razvodnjavanja u koje je zapao veliki broj današnjih islamskih autora.

Svakom stjecatelju šerijatskog znanja (*talibu-l-'ilmu*) i svakom onome koji se aktivno bavi *da'vom* (islamskim misionarstvom) preporučujem i savjetujem da ovu knjigu pročita sa pažnjom i razmišljanjem, pa će u njoj naći svoju težnju, ako Bog da.

Molim Allaha da svima podari postojanost, zrelost i razboritost i da našeg šejha nagradi najljepšom nagradom, te da mu podari dobro ovog i budućeg svijeta.

Neka je Allahov salavat i selam na našega poslanika i miljenika, Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.

Nasir b. Abdu-l-Kerim el-'Akl

PREFERIRANJE ŠERIJATSKIH TEKSTOVA NAD STRASTIMA I MIŠLJENJIMA

Sva hvala pripada Allahu, Gospodaru svjetova, neka je Allahov salavat i selam na Njegovog roba i poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, na njegovu porodicu i sve ashabe.

Slijeđenje strasti jedan je od najvećih pokazatelja zablude i najvećih uzroka propasti, jer ono u konačnici završava padom u Džehennem.

Eš-Šatibi[1] je rekao: "Strast (*el-hevā*) je dobila ime po tome što, one koji je slijede, baca i gura u Vatru" (*ar. glagol heva / jehvi znači baciti, gurnuti, odvesti*). (Imam Eš-Šatibi,

1 **Eš-Šatibi**: Ebu Ishak Ibrahim b. Musa b. Muhammed el-Lihami el-Granati eš-Šatibi, hafiz, učenjak Endelusa iz oblasti usula, bio je od prvaka malikijskog mezheba. Nije poznata godina njegovog rođenja, ali zna se da je umro 790. h.g. / 1388. godine. Iza sebe je ostavio mnoga pisana djela iz oblasti *akide* – vjerovanja, fikha, usuli-l-fikha, gramatike arapskog jezika i književnosti.

El-Muvafekat[2]. Ovo se prenosi od Eš-Ša'bija[3], u uvodu Ed-Darimijevog[4] *Sunena*[5] u poglavlju o *Izbjegavanju sljedbenika strasti*, također prenosi El-Lalikai[6] pod brojem 229[7])

2 ***El-Muvafekat***: To je veoma vrijedna knjiga imama Ebu Ishaka eš-Šatibija. Autor je ovu knjigu najprije nazvao *Et-T'arif biesrari-t-teklif* da bi naposljetku naslov promijenio u *El-Muvafekat*, što bi se moglo prevesti kao *Podudaranja*. Razlog promjene imena je san koji je usnio jedan od njegovih šejhova u kojem Eš-Šatibi drži knjigu u ruci, a na pitanje o kojoj je knjizi riječ, odgovorio je da je riječ o *El-Muvafekat* – podudaranju između mezheba Ibnu-l-Kasima i Ebu Hanife. Knjiga obuhvata pet poglavlja: 1. Uvod; 2. O propisima; 3. O šerijatskim ciljevima; 4. O dokazima; 5. O idžtihadu. Smatra se da je ovo prvo djelo koje na ovakav način tretira šerijatske ciljeve.

3 **Eš-Ša'bi:** Ebu 'Amr 'Amir b. Šerahil b. Abd b. Zikibar el-Hemedani zatim Eš-Ša'bi, prvak svog vremena. Po jednom mišljenju rodio se 21. hidžretske godine tokom hilafeta Omera b. El-Hattaba, radijallahu anhu. Sreo je mnoge ashabe među kojima je i Alija, radijallahu anhu. Umro je 104. godine po Hidžri u 82. godini života.

4 **Ed-Darimi:** Ebu Muhammed Abdullah b. Abdu-r-Rahman b. El-Fadl ed-Darimi et-Temimi es-Semerkandi, imam, hafiz, muhaddis svog vremena. Rođen je u godini u kojoj je umro Ibnu-l-Mubarek, tj. 181. godine po Hidžri. Učio je pred velikim brojem šejhova od kojih prenosi hadis, dok od njega bilježe sakupljači sunneta kao što su Muslim, Ebu Davud, Et-Tirmizi i mnogi drugi. Imao je svoja pisana djela iz hadisa i tefsira. Umro je 255. godine po Hidžri i ukopan je na dan Arefata, u petak.

5 ***Ed-Darimijev Sunen***: Ovo je knjiga imama Abdullaha ed-Darimija iz oblasti hadisa i sadrži 3.455 prenesenih predaja podijeljenih u različita fikhska poglavlja.

6 **El-Lalikai:** Ebu-l-Kasim Hibbetullah b. El-Hasan b. Mensur et-Taberi er-Razi el-Lalikai, hafiz hadisa i pravnik šafijske pravne škole. Nije poznata godina njegovog rođenja, a umro je 418. h.g. / 1027. godine. Porijeklom je iz Taberistana, ali se nastanio u Bagdadu. Iza sebe je ostavio pisana djela iz akide i hadisa.

7 ***Šerh usul i'tikad ehli-s-sunne***: Ovo je knjiga imama Ebu-l-Kasima el-Lalikaija koja spada u najvažnija pisana djela iz oblasti islamskog vjerovanja i skoro da poslije nje nema autora koji je pisao iz oblasti akide a da nije koristio ovo djelo. Knjiga je nastala kao plod udovoljavanja nekim učenjacima koji su predložili da se napiše djelo u kojem će se prokomentirati vjerovanje sljedbenika sunneta. Među razlozima pisanja ove knjige jeste i to što su se učenjaci bavili drugim oblastima i naukama, što je povećalo potrebu za govorom i pojašnjenjem ove nauke. Knjiga sadrži predgovor i dva toma.

Ibn Abbas[8] je rekao: "Slijeđenje strasti se, u Kur'anu, isključivo spominje u negativnom kontekstu." (Imam Eš-Šatibi, *El-Muvafekat*), zato je obaveza dati prednost Knjizi (Kur'anu) i sunnetu[9] nad mišljenjem i šerijatu nad hirovima.

Osobina koja razlikuje one koji vjeruju u Poslanika od onih koji ne vjeruju jeste prefereriranje jasnih i nedvosmislenih Vjerovjesnikovih iskaza nad vlastitim mišljenjem i razumijevanjem, kao i preferiranje šerijata nad vlastitim hirovima i prohtjevima. Zlo nastupa onog momenta kada se mišljenje i racionalno tumačenje stave iznad jasnih zakonskih tekstova i kada se vlastiti prohtjevi stave iznad šerijatskih odredbi. Onome kome Allah želi dobro, osvijetli

8 **Ibn Abbas:** Abdullah b. Abbas el-Bahr el-Kureši el-Hašimi, velikan i znanstvenik ummeta, fakih, prvak mufessira i sin amidže Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Abbasa b. Abdu-l-Muttaliba Šejbeta b. Hišama. Rođen je tri godine prije Hidžre i u trenutku Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti imao je oko trinaest godina. U društvu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, proveo je oko trideset mjeseci, tako da prenosi 660 hadisa, ali prenosi i od najpriznatijih ashaba, a i od njega prenosi veliki broj učenika, kao što je njegov sin Ali, zatim Mudžahid, Se'id b. Džubejr, Ikrime i drugi (oko 200 učenika). Umro je 67. ili 68. godine po Hidžri u 71. godini života.

9 **Sunnet:** Riječ sunnet u arapskom jeziku znači: običaj, postupak, navika i praksa, dok se u hadiskoj terminologiji pod sunnetom podrazumijeva sve ono što je preneseno od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u verbalnoj i praktičnoj formi, sve ono što je naredio ili odobrio, zatim njegova fizička i moralna svojstva i karakteristike ili njegov način života. Fikhski učenjaci prilaze sunnetu kao praksi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koja nije ni *fard* ni *vadžib* tako da oni definiraju da je sunnet ono što Zakonodavac traži da se čini, blažom, nekogentnom naredbom, za čiju se praksu pohvaljuje, a za neizvršavanje ne kudi.

mu srce tako da u šerijatskim tekstovima prepoznaje korist i dobro, pa obradovan time biva spašen i upućen. Ovo je velika blagodat od Allaha i data je onome koji svoje strasti podredi Objavi.

Ako neko ne postigne taj stepen, u svakom slučaju obavezan je slijediti i prihvatiti kur'anske tekstove, Poslanikov sunnet i šerijat, a nikako mu nije dozvoljeno da im se na bilo koji način suprotstavi ili ih odbaci zbog svog krivog ubjeđenja ili pobude.

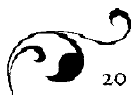
POGUBNOST SLIJEĐENJA HIROVA I STRASTI

Bilježi **imam Ahmed**[10] sa svojim senedom[11] od Ebu Berzeta el-Eslemija[12] a on od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,

10 **Ahmed:** Ebu Abdullah Ahmed b. Muhammed b. Hanbel b. Hilal b. Esed eš-Šejbani el-Mervezi, a zatim El-Bagdadi, imam, hafiz, islamski pravnik i utemeljitelj hanbelijskog mezheba. U Bagdadu je rođen, živio i umro mada je radi školovanja putovao u Kufu, Basru, Mekku, Medinu, Jemen, Šam i mnoga druga mjesta. Rođen je 164. godine po Hidžri, a umro 241. Prenosi se da je na dan njegove smrti 20.000 jevreja, kršćana i idolopoklonika primilo islam. Hadise prenosi od velikana svoga vremena poput Sufjana b. Ujejne, Ebu Davuda et-Tejalusija, Abdu-r-Rezaka es-San'anija, imama Eš-Šafi'ija i mnogih drugih, dok od njega prenose El-Buhari, Muslim, Ebu Davud, imam Eš-Šafi'i, Jahja b. Me'in, Ali b. El-Medini, njegovi sinovi Abdullah, Salih i mnogi drugi.

11 **Sened:** To je lanac prenosilaca ili put kojim je došla informacija, odnosno tekst. Sened je jedna od karakteristika naše vjere i jedan od načina na koji je prenesena od prvih generacija do nas. Imam Ibnu-l-Mubarek rekao je: "Lanac prenosilaca je dio vjere i kada ga ne bi bilo, pričao bi ko hoće i šta god hoće." Sufjan es-Sevri je rekao: "Lanac prenosilaca je oružje vjernika i kada ne bi imao oružje, čime bi se branio!?"

12 **Ebu Berzeh el-Eslemi:** Neddleh b. Ubejd b. El-Haris Ebu Berzeh el-Eslemi, časni ashab Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Islam je prihvatio veoma rano tako da je učestvovao u oslobađanju Mekke, a zatim se preselio u Basru da bi kasnije učestvovao u osvajanju Horasana gdje je i umro oko 64. godine po Hidžri, tokom vladavine Jezida b. Mu'avije ili u zadnjim danima vladavine Mu'avije, radijallahu anhu. On je ubio Abdu-l-'uzza b. Hatala, jednog od četverice ljudi za koje je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio ubistvo pa makar se krili ispod pokrivača Ka'be, a upravo je tu i ubijen.

da je rekao: "Ono čega se najviše bojim za vas, poslije mene, jesu strasti stomaka, spolnog organa i stranputice kojima vas mogu odvesti vaše strasti."

Bilježi **Et-Tirmizi**[13] od Nu'ajma b. Hemmara el-Gatafanija[14] koji kaže da je čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Loš je čovjek koji slijedi svoje strasti, a one ga vode u zabludu..."

Zabilježeno je u *El-Muhtareh*[15] od Abdullaha b. Amra[16] koji kaže da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nijedan od vas neće biti pravi vjernik sve dok svoje strasti ne podredi onome s čime sam ja došao."

---

13 **Et-Tirmizi:** Ebu Isa Muhammed b. Isa b. Sevre et-Tirmizi, istaknuti učenjak i imam u hadisu. Rođen je u mjestu Bevdž, u okolini grada Tirmiza, u Horasanu, 209. godine po Hidžri, a u rodnom mjestu je i umro 279. godine po Hidžri. Najznačajnije djelo koje je ostavio iza sebe jeste *Džami'-Sunen*, a riječ je o poznatoj zbirci hadisa.

14 **Nu'ajm b. Hemmar el-Gatafani eš-Šami:** Časni ashab i direktni prenosilac od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ali prenosi i od ashaba Ukbeta b. Amira el-Džuhenija.

15 ***El-Muhtareh*:** Nisam razumio o kojem djelu je riječ, ali spomenuti hadis je zabilježio Hatib el-Bagdadi u *Et-Tarihu*, 4/369, El-Begavi u *Šerhu-s-sunne*, 104, Ibn Ebi Asim u *Kitabu-s-sunne*, 15, Ed-Dejlemi u *Firdevsu*, 7791, a spomenuo ga je i En-Nevevi u *Erbeinu*, 41.

16 **Abdullah b. Amr:** Ebu Muhammed Abdullah b. Amr b. El-'As el-Kureši es-Sehmi, časni ashab i jedan od onih koji najviše prenose hadisa Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i to iz razloga jer je njemu jedinom dozvolio da zapisuje hadise, tako da ih je prenio oko 700. Učestvovao je u osvajanju Egipta, a tokom borbe koristio bi dvije sablje. Umro je u Egiptu 63. godine po Hidžri u danima Mervana b. El-Hakema kada su bili neredi oko prevlasti, tako da porodica nije mogla izaći do mezaristana, već ga je ukopala u kući.

Bilježe autori *Sunena*[17] da se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obraćao Allahu ovom dovom: "Gospodaru moj, udalji me od lošeg ponašanja, od slijeđenja strasti i od bolesti."

Bilježi **Ibn Ebi Asim**[18] u *Es-Sunnetu*[19] od Mu'avije[20], radijallahu anhu, koji kaže: "Jednog dana Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obratio nam se riječima: 'Sljedbenici knjige, prije vas, podijelili su se na sedamdeset i dvije

---

17 **Autori *Sunena*:** Pod ovim pojmom misli se na četiri poznata imama: Ebu Davud, Et-Tirmizi, En-Nesai i Ibn Madže, čije su knjige uvrštene u šest najpoznatijih hadiskih zbirki.

18 **Ibn Ebi Asim:** Ebu Bekr b. Ebi Asim ili Ahmed b. Amr b. Ed-Dahhak b. Mahled eš-Šejbani. Rođen je 206., a umro 287. godine po Hidžri, odnosno 822. – 900. po gregorijanskom kalendaru. Imao je veliki kapacitet pamćenja tako da je zbog gubitka knjiga u Basri sjeo i na osnovu zapamćenog ponovno zapisao 50.000 hadisa. Pisao je iz oblasti akide, hadisa kao i o koristima i vrijednostima dobrih djela.

19 ***Es-Sunnetu*:** Veoma vrijedna knjiga Ibn Ebi Asima iz oblasti islamskog vjerovanja, a posebno tretira pitanje slijeđenja prakse Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i pogubnosti inoviranja u vjeri, mada sadrži i mnoga druga pitanja akide. Knjiga obuhvata 1.559 predaja i za svaku predaju naveden je lanac prenosilaca, što ukazuje na metodologiju ovog alima u slijeđenju dokaza i ispravnih prethodnika.

20 **Mu'avija:** Ebu Abdu-r-Rahman Mu'avija b. Ebi Sufjan el-Emevi el-Kureši, časni ashab Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i prvi vladar Emevijske države. Rođen je u Mekki petnaest godina prije Hidžre, a na Dan oslobađanja Mekke imao je dvadeset tri godine. Postoji razilaženje oko dana u kojem je primio islam, pa neki kažu da je to bilo 8. godine po Hidžri, dok drugi da je to bilo u godini oslobođenja Mekke. Učestvovao je s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u oslobađanju Hunejna i Taifa, a kasnije je bio pisar Objave. U vrijeme Omera b. El-Hattaba, radijallahu anhu, postavljen je za namjesnika Šama i Jordana i to 21. godine po Hidžri. Umro je u Damasku u 78. godini života, 60. godine po Hidžri i za svog života bio je dvadeset godina namjesnik i dvadeset godina vladar muslimana.

skupine i to zbog strasti, a ovaj *ummet*[21] će se, zbog strasti, podijeliti na sedamdeset i tri skupine, i sve one će završiti u Vatri izuzev jedne, a ona je zajednica (*džemat*). Znajte, u mom *ummetu* pojavit će se narod vođen hirovima, i ti hirovi pratit će ih kao što pas prati svoga gazdu, neće ostaviti nijednu njihovu žilu niti zglob a da neće ući u njih.'"

Slijeđenje prohtjeva (strasti) temelj je stranputice, kao što je rekao Uzvišeni, kritizirajući njene sljedbenike: "**... oni se povode samo za pretpostavkama i onim za čim duše žude, a već im dolazi od Gospodara njihova prava uputa.**" (En-Nedžm, 23.)

Ovako su opisani nevjernici i svako onaj ko ima ove osobine, ovisno o tome koliko se poistovjetio s nevjernicima.

Opisujući Svoga Poslanika, Uzvišeni kaže: "**Tako Mi zvijezde kad zalazi, vaš drug nije s Pravog puta skrenuo i nije zalutao! On ne govori po hiru svome – to je samo Objava koja mu se obznanjuje.**" (En-Nedžm, 1.-4.)

Ovim ajetom Uzvišeni Allah, dželle šanuhu, jasno poručuje da je Njegov Poslanik čist od bilo koje vrste zablude (*dalale*) i stranputice (*gavajeh*), a to su ustvari neznanje (*džehl*) i nepravda (*zulm*). *Ed-Dallu* je zalutali, onaj koji ne zna istinu, a *el-gavi* – onaj koji postupa po svojim strastima.

Također, Uzvišeni nas obavještava da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne govori po hiru svome, već po Objavi

---

21 ***El-Ummet:*** Jezički označava vrstu i generaciju svega živog, dok terminološki, kroz značenje Kur'ana i sunneta, označava muslimane svih vremena i svih mjesta.

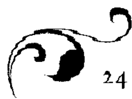

koju mu Allah objavljuje, i zbog toga mu je pripisao znanje, a isključio mogućnost da, u bilo kojem smislu, slijedi svoje prohtjeve i strasti. (Pogledati: Ibn Tejmijje[22], *El-Fetava*[23])

---

22 **Ibn Tejmijje**: Ahmed Tekiju-d-din Ebu-l-Abbas b. Abdu-l-Halim b. Abdu-s-Selam b. Abdullah b. Ebi-l-Kasim el-Hidr b. Muhammed b. El-Hidr b. Ali b. Abdullah ibn Tejmijje el-Harrani ed-Dimiški. Rođen je u Harranu 10. rebi'u-l-evvela 661., a umro pritvoren u tvrđavi Damaska 20. zu-l-ka'deta 728. godine po Hidžri. Potječe iz poznate ulemanske porodice. U svojoj sedmoj godini preživljava navale Tatara kroz oblast Harran, a njegova porodica nalazi sklonište u Šamu, tačnije u Damasku, gdje se intenzivnije posvećuje učenju. Rano je naučio Kur'an napamet, da bi se kasnije posvetio izučavanju fikha, hadisa i arapskog jezika. Na polju akide i vjerovanja Ibn Tejmijje je uvijek preferirao mišljenja učenjaka *selefa* i za njih se uglavnom zalagao. Većina rasprava i koncilija, koje je imao po Egiptu i Šamu, ticali su se ove tematike. U naslijeđe je ostavio mnoga djela iz raznoraznih oblasti poput tefsira, fikha, usula, hadisa, akide, brojnih odgovora na novotarije... a imam Ez-Zehebi navodi da mu djela dostižu brojku od 500 tomova. Ukopan je na mezarju Sufijje u Damasku. Govori se da je njegovoj dženazi prisustvovalo 50.000 ljudi, a dženaza-namaz u odsutnosti klanjala se u velikom broju islamskih pokrajina.

23 ***El-Fetava***: Riječ je o knjizi koja sačinjava skup svih pisanih djela šejhu-l-islama Ibn Tejmijje koje su sakupili učenjak Abdu-r-Rahman b. Kasim en-Nedždi (umro 1392. h.g.) i njegov sin Muhammed. Sa sakupljanjem je započeto 1340. h.g. tako što se krenulo u potragu za pisanim ostacima u skoro svim poznatim bibliotekama u Nedždu, Bejrutu, Damasku, Halebu, Bagdadu, Kuvajtu, Turskoj, Kairu... pa čak i u Nacionalnoj biblioteci u Parizu. Naposljetku, sakupljeni materijal su poredali po poglavljima i temama i 1380. h.g. štampali u 37 tomova. Iako bi se po nazivu tako zaključilo, ipak *Fetve* od Ibn Tejmijje ne sadrže samo šerijatskopravna rješenja, već i pisma, knjige i pojašnjenja.
Inače, fetva ili šerijatskopravno rješenje je iznošenje šerijatskih propisa za konkretan slučaj. Fetva je samo preslikavanje već određenog šerijatskog propisa na konkretno pitanje ili slučaj, a nekada se koriste u potpuno identičnom kontekstu i značenju. Fetva je ispravna samo onda kada se dotičnom, konkretnom pitanju dâ odgovarajući šerijatski propis. (Vidjeti: Semir Imamović, *Savremena pitanja – islamski odgovori*)

Za sljedbenika strasti zabluda je neminovna, bez obzira bio učen ili ne, jer će, u velikom broju slučajeva, dati prednost strastima nad znanjem, zbog čega će, nužno, počiniti nasilje (nepravdu), riječima ili djelom. Njegova strast ga, jednostavno, čini slijepim.

UPOZORENJE NA SLJEDBENIKE STRASTI

Prve generacije (*es-selef*[24]) upozoravale su na opasnost druženja sa onima koji posjeduju ovo svojstvo. **Ebu Kulabe**[25] je rekao: "Nemojte sjediti sa sljedbenicima strasti, niti im odgovarajte, jer ne vjerujem da vas neće potopiti svojom zabludom ili vam pomutiti ono što već znate." (Bilježi **Ibn Betta**[26] u *El-Ibani*[27], br. 363; El-Lalikai, br. 244; Ed-Darimi 1/108)

24 ***Es-Selef:*** Sa jezičkog aspekta pod pojmom *es-selef* podrazumijevamo pretke ili sve one koji su živjeli prije nas, dok terminološki znači: prve tri generacije muslimana, ashabi, tabi'ini i tab-tabi'ini, koji su spomenuti u hadisu: "Najbolja generacija je moja generacija, zatim oni koji slijede, zatim oni koji slijede." (Bilježe El-Buhari i Muslim)

25 **Ebu Kulabe:** Abdullah b. Zejd b. Amr b. Amir b. Najil b. Malik Ebu Kulabe el-Džurmi el-Basri. Nije poznata godina njegovog rođenja, ali najvjerovatnije da je 50. h.g. ili malo prije toga. Prenosi hadise od Enesa b. Malika, Ibn Abbasa, Ebu Hurejre, Aiše i drugih, Allah bio zadovoljan svima njima. Umro je u Šamu 104. godine po Hidžri, izbjegavajući angažman u sudstvu.

26 **Ibn Betta**: Ebu Abdullah Ubejdullah b. Muhammed b. Hamdan el-'Ukberi el-Hanbeli. Rođen je 304., a umro 387. godine po Hidžri u mjestu 'Ukbera u blizini Bagdada. Putovao je u Mekku, Šam, Basru... tragajući za znanjem. Iza sebe je ostavio pisana djela iz oblasti hadisa, fikha i vjerovanja.

27 ***El-Ibaneh:*** Veličanstveno djelo iz oblasti akide koje u originalu ima tri toma, mada je štampana u devet tomova pod nazivom *El-Ibaneh 'an šeri'ati-l-firkati-n-nadžije ve medždžanijeti-l-fireki-l-mezmumeti* (što bi u prijevodu značilo *El-Ibana o propisanosti potpomognute skupine i bezvrijednosti pokuđenih pravaca*). Knjiga obuhvata sljedeće oblasti: 1. Knjiga o vjerovanju (*imanu*); 2. Knjiga o određenju (*kaderu*); 3. Odgovor džehmijama; 4. Knjiga o vrijednostima ashaba.

Također, rekao je: "Nemojte sjediti sa sljedbenicima strasti, jer i ako se ne povedete za njima, unijet će vam zabunu u ono što već znate." (Bilježi Ibn Betta u *El-Ibani*, br. 367) Ovo znači da druženje (bliski kontakt) sa sljedbenicima strasti u svakom slučaju donosi nevolju: ako se čovjek i ne povede za njihovim idejama i stranputicom, teško da će se sačuvati njihovog negativnog utjecaja i da će, nakon razgovora s njima, ostati postojan u svojim uvjerenjima.

Ibn Abbas je rekao: "Nemoj sjediti sa sljedbenicima strasti, jer je to bolest za srce." (Bilježi Ibn Betta, br. 371)

Ibrahim en-Neha'i[28] rekao je: "Nemoj sjediti sa sljedbenicima strasti, jer ćeš tako izgubiti svjetlost imana u srcu, ljepotu na licu i postati omražen u srcima vjernika." (Bilježi Ibn Betta, br. 375)

Mudžahid[29] je rekao: "Nemoj sjediti sa sljedbenicima strasti, jer je njihovo zlo poput zla šuge." (Bilježi Ibn Betta,

---

28 **Ibrahim en-Neha'i:** Ebu Imran ili Ebu Ammar Ibrahim b. Jezid b. Kajs b. El-Esved b. Amr b. Rabi'ah b. Hariseh b. S'ad b. Malik b. En-Neha'i. Spada u generaciju tabi'ina, a njegova majka je Melika bint Jezid b. Kajs, sestra časnog ashaba El-Eseda b. Jezina en-Neha'ija. Susreo se s majkom vjernika Aišom, radijallahu anha, ali nije prenio nijedan hadis od nje. Rođen je i živio u Kufi 47., a umro 96. godine po Hidžri u 49. godini života (666. – 715. g.).

29 **Mudžahid:** Ebu-l-Hadždžadž Mudžahid b. Džebr et-Tabi'i el-Mekki el-Mahzumi, učenjak hadisa i fikha, a prije svega tefsira i kiraeta, i među najpoznatijim učenicima časnog ashaba Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, pred kojim je prešao komentar Kur'ana tri puta. Rođen je 21., a umro 104. hidžretske godine, odnosno 642. -722. godine. Pored svog tefsira, on je i prenosilac hadisa, tako da prenosi od Ebu Hurejre, Aiše, S'ada b. Ebi Vekkasa, Abdullaha b. Omera, Džabira b. Abdullaha i Ebu Se'ida el-Hudrija, radijallahu anhum, dok od njega prenose Ikrime, Tavus, Ata b. Es-Saib, Sulejman el-E'ameš, Amr b. Dinar i drugi.

br. 382), tj. djeluju zarazno na sve one koji se nalaze u njihovoj blizini, kao što djeluje šugava osoba.

Muhammed b. Ali[30] rekao je: "Nemoj sjediti sa svađalicama, jer se oni izruguju Allahovim ajetima" (Bilježi Ibn Betta, br. 383; Ed-Darimi u svom *Sunenu*, 1/110; El-Lalikai, br. 233), aludirajući time na govor Uzvišenog: **"On vam je već u Knjizi objavio: kad čujete da Allahove riječi poriču i da im se izruguju, ne sjedite sa onima koji to čine dok ne stupe u drugi razgovor, inače, bit ćete kao i oni. Allah će sigurno zajedno sastaviti u Džehennemu licemjere i nevjernike."** (En-Nisa', 140.)

Mus'ab b. S'ad[31] rekao je: "Nemoj sjediti sa onima koji su zavedeni, jer će ti se desiti jedno od dvoje – ili će te zavesti pa ćeš ga slijediti, ili će te uvrijediti prije nego se rastanete!" (Bilježi Ibn Betta, br. 385)

Junus b. Ubejd[32] rekao je: "Oporučujem vam tri stvari: ne obraćajte pažnju na ono što govore sljedbenici strasti, ne

---

30 **Muhammed b. Ali**: Ebu Dž'afer el-Bakir Muhammed b. Ali b. El-Husejn b. Ali el-'Alevi el-Fatimi El-Medini, sin Zejnu-l-'abidina. Rođen je 56. hidžretske, još za života Aiše i Ebu Hurejre, radijallahu anhum, a umro je u Medini 114. godini po Hidžri. Bio je vrstan učenjak i veliki pobožnjak, ali prije svega bio je tabi'in i časni potomak našeg Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Imao je sedmero djece: Dž'afer es-Sadik, Abdullah, Ibrahim, Ubejdullah, Ali, Zejneb i Ummu Seleme.

31 **Mus'ab b. S'ad**: Riječ je o sinu S'ada b. Ebi Vekkasa, ashaba kojem je obećan Džennet.

32 **Junus b. Ubejd**: Ebu Abdullah Junus b. Ubejd b. Dinar el-'Abdi el-Basri, spada u red mlađih tabi'ina. Sreo je Enesa b. Malika, a prenosi od El-Hasana, Ibn Sirina, Ataa, Ikrime, Nafi'a i drugih, i ukupno prenosi oko dvije stotine hadisa.

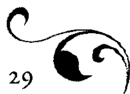
osamljujte se sa ženom koja vam nije bliski rod, pa makar je podučavali Kur'anu, i ne odlazite kod vladara, pa makar ih željeli posavjetovati." (Bilježi Ibn Betta, br. 387)

Ebu Kulabe, savjetujući **Ejjuba es-Sehtijanija**[33], rekao je: "O Ejjube, zapamti od mene četiri stvari: nemoj tumačiti Kur'an po svom mišljenju (bez znanja, op. prev.), čuvaj se zabludjelih mišljenja o *kaderu* (odredbi), ako se u tvom prisutvu spomene neko od Poslanikovih ashaba, ustegni se od bilo kakvog negativnog govora, i ne pridaji nikakvu pažnju govoru sljedbenika strasti, pa da te zavedu." (Bilježi Ibn Betta, br. 397; El-Lalikai, br. 246)

Ebu-l-Dževzai[34] rekao je: "Draže bi mi bilo da se u mom susjedstvu nalaze majmuni i svinje nego ljudi koji slijepo slijede svoje strasti", i na takve se odnose kur'anske riječi: **"Kad vas sretnu, govore: 'Vjerujemo!' – a čim se**

33 **Ejjub es-Sehtijanijji**: Ebu Bekr b. Ebi Temime Kejsani el-'Inezi el-Basri, veliki učenjak iz reda mlađih tabi'ina. Rođen je 66. godine po Hidžri, a postoji mišljenje da je rođen u godini u kojoj je umro Ibn Abbas odnosno 68. po Hidžri. Sreo se sa Enesom b. Malikom, radijallahu anhu, ali nije prenio od njega hadise. Ulema njegovog vremena smatrala ga je pouzdanim prenosiocem i prvakom mladića Basre i vrsnim učenjakom na polju islamskog prava, a i pored toga, na postavljena pitanja za koja nije imao valjan argument, imao bi običaj reći da se trebaju upitati učeni. Također se isticao i po svojoj pobožnosti, tako da imam Malik b. Enes pripovijeda o njegovom emotivnom stanju u trenucima slušanja hadisa. Prenosi se da je obavio hadždž četrdeset puta. Umro je u Basri 131. godine po Hidžri, u godini kada je harala kuga, u 63. godini života.

34 **Ebu-l-Dževzai**: Evs b. Abdullah er-Rabi'i el-Basri, veliki učenjak iz generacije tabi'ina. Hadise prenosi od Ibn Abbasa i Abdullaha b. Amra b. El-'Asa. Pripadao je skupini onih koji su se usprotivili namjesniku Iraka El-Hadždžadžu b. Jusufu, poznatom po svojoj tiraniji, ali je on uspio ugušiti tu pobunu u mjestu između Basre i Kufe pod nazivom El-Džemadžim i pod tim imenom je ostao zapamćen ovaj nemili događaj. Događaj El-Džemadžim desio se 82. godine po Hidžri i tada je ubijen ovaj vrli učenjak.

nađu nasamo, od srdžbe prema vama grizu vrhove prsta svojih. Reci: 'Umrite od muke!' Allahu su, zaista, dobro poznate misli svačije." (Alu Imran, 119.) (Bilježi Ibn Betta, br. 466; El-Lalikai, br. 231)

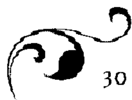
Na ovo upućuje hadis Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji govori o Dedždžalu[35]: "Ko čuje da se pojavio Dedždžal, neka se udalji od njega jer, tako mi Allaha, doći će mu čovjek, računajući da je vjernik, pa će postati njegovim sljedbenikom zbog njegovih obmanjujućih sposobnosti." (Bilježe Davud[36] i Ahmed, 4/441, vjerodostojnim ga je ocijenio šejh El-Albani[37])

---

35 **Ed-Dedždžal:** Imenica nastala od glagola *dedžele* što znači *prikriti*, a nazvan je tim imenom jer je riječ o osobi židovskog porijekla koja će se pojaviti pred kraj svijeta i prikrit će istinu neistinom, predstavljajući izopačenu verziju duhovnosti, zavodeći ljudski rod u konačnu i kobnu iluziju, a u hadisu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nazvan je *El-Kezzab*, tj. onaj koji mnogo laže.

36 **Davud**: Hadis je zabilježen u *Sunenu* Ebu Davuda od Imrana b. El-Husejna, tako da je ovdje greškom umjesto Ebu Davud navedeno Davud. Inače, riječ je o imamu i hafizu hadisa Ebu Davudu Sulejmanu b. Eš'asu b. Ishaku b. Beširu b. Šeddadu b. Amru el-Ezdiju es-Sidžistaniju koji je rođen 202. godini po Hidžri u Sidžistanu koji se nalazi u današnjem Afganistanu. Historičari spominju da je imao preko 300 učitelja i veoma veliki broj učenika, a među najpoznatijima su sakupljači hadisa poput Ahmeda b. Hanbela, koji je od Ebu Davuda namjerno prenio jedan hadis, priznavši ga time za svoga učitelja, zatim Ebu Isa Muhammed b. Isa et-Tirmizi i hafiz hadisa Ebu Abdu-r-Rahman Ahmed b. Šu'ajb en-Nesai. Ebu Davud je umro u Basri 16. ševvala 275. godine po Hidžri, u 73. godini života. Ukopan je pored kabura poznatog hadiskog učenjaka Sufjana es-Sevrija. Njegovo najpoznatije djelo je *Sunen* i prema mišljenju nekih hadiskih učenjaka, s aspekta pouzdanosti hadisa, zauzima treće mjesto među poznatih šest hadiskih zbirki. S ponavljanjem, Ebu Davudov *Sunen* ima ukupno 5.274 hadisa.

37 **El-Albani:** Ebu Abdu-r-Rahman Muhammed Nasiru-d-din el-Albani, poznati učenjak i među najvećim poznavaocima hadisa u novijem dobu. Rođen je 1333. godine po Hidžri u Škodri, gradu u Albaniji. Iza sebe je ostavio mnoštvo pisanih djela, a najviše iz oblasti hadisa. Smatra se obnoviteljem vjere i obnoviteljem nauke o hadisu u svom vremenu. Umro je 22. džumade-l-uhra 1420. godine po Hidžri (2. 10. 1999. po Isau, alejhis-selamu) u Ammanu, glavnom gradu Jordana.

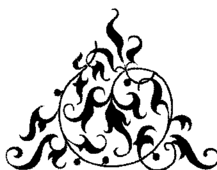

Zato vjernik, a pogotovo početnik u vjeri ili mlad čovjek, treba biti daleko od smutnje i vjerskih rasprava, jer će ga to odvesti u propast.

Ibn Betta je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: 'Ko čuje da se pojavio Dedždžal, neka se udalji od njega najbrže što može, jer, tako mi Allaha, doći će mu čovjek, računajući da je vjernik, pa će postati njegovim sljedbenikom, zbog njegovih obmanjujućih sposobnosti.' Ovo su riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je govorio suštu istinu, zato ne dopusti da te ponese visoko mišljenje o sebi, kao ni činjenica da si na Pravom putu, pa da se upustiš u razgovor sa sljedbenicima strasti pod izgovorom da se s njima raspravljaš ili provjeriš njihov stav, jer je njihova smutnja opasnija od samog Dedždžala, njihov govor je zarazniji od šuge i pogubniji za srce od vatre. Poznavao sam ljude koji su ih u početku proklinjali i psovali, a zatim su se, želeći ih upozoriti, ukazati im na greške i odgovoriti na njihove zablude, počeli družiti s njima, i zajedno s njima provoditi vrijeme u opuštenoj atmosferi, sve dok ih oni svojim prikrivenim spletkama i suptilnim heretičkim idejama nisu pridobili na svoju stranu. Spominje se da je **Muhammed b. Es-Saib**[38], koji je bio

38 **Muhammed b. Es-Saib:** Ebu-n-Nedre Muhammed b. Es-Saib el-Kelbi el-Kufi, prenosilac lažnih historijskih predaja i hadisa tako da je okarakteriziran kao lažov, ali i pored toga neki učenjaci su ipak zapisivali od njega. Umro je 204. godine po Hidžri i iza sebe je ostavio brojna pisana djela.

poznat po svom slijeđenju sunneta, onako čisto iz znatiželje otišao do tih ljudi, kako bi čuo šta pričaju i kakva su njihova razmišljanja, no na kraju je i sâm postao njihova žrtva i fanatični sljedbenik." (Zabilježeno u *El-Ibani*, br. 475, u poglavlju koje je naslovljeno *Upozorenje na one koji razbolijevaju ljudska srca i upropaštavaju vjerovanje – Babu-t-tehzir mine suhbeti kavm jumeridune el-kulub ve jufsidune el-iman*) A takvih primjera je mnogo.

SUŠTINA HEVĀA (SLIJEĐENJA STRASTI I STANJA DUŠE)

Hevā (hir, prohtjev, strast) je sve što se suprotstavlja istini, svaka riječ, motiv i postupak putem kojeg ljudska duša želi ostvariti svoje ciljeve. *Hevā* je težnja (tendencija) duše ka prohtjevima (strastima), koje osobu, koja im se preda, na ovom svijetu upravljaju prema svakoj prepredenosti, a na ahiretu prema ponoru! Podstiču dušu da voli hvalu, priznanje ljudi i veličanje, traži ugled i položaj među ljudima i želi da se ističe ili u vođstvu ili po određenoj osobini. To je suština strasti.

Allah je ukorio jevreje zbog slijeđenja strasti, jer ih je to navelo da izmijene Allahov šerijat, ne povjeruju u Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i u Objavu s kojom je došao. Sve to uzrokovano je njihovim slijeđenjem strasti. Kaže Uzvišeni: **"I kad god vam je koji poslanik donio ono što nije godilo dušama vašim, vi ste se oholili, pa ste jedne u laž utjerali, a druge ubili."** (El-Bekare, 87.) I kaže Uzvišeni: **"Mi smo od sinova Israilovih zavjet uzeli i poslanike im slali. Kad god bi im koji poslanik donio ono što nije**

godilo dušama njihovim, jedne su u laž utjerivali, a druge ubijali." (El-Ma'ide, 70.)

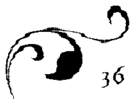
Slijeđenje strasti je temelj zablude i nevjerstva, a poznato je da, u tom pogledu, postoje ogromne razlike među ljudima. Neki ljudi, zbog slijeđenja strasti, završe onako kako je već pojašnjeno, a postoje i blaži oblici od toga. U svakom slučaju, svako oponiranje istini ili povođenje za pretpostavkama – a pretpostavkama se ne dolazi do istine – može se u određenom smislu smatrati slijeđenjem strasti, kao što kaže Uzvišeni: **"...oni se povode za pretpostavkama i onim za čim duše žude."** (En-Nedžm, 23.) Ukoliko je takva osoba ubijeđena u ispravnost vlastitog stava, i za to posjeduje određene argumente, ona opet, u konačnici, slijedi samo pretpostavke, koje ne mogu zamijeniti istinu, a njeni argumenti su ustvari samo sumnje (*šubhe*), koje predstavljaju kombinaciju uopćenih i dvosmislenih izraza, u kojima se ne zna šta je istina, a šta zabluda. Nejasnoće će nestati tek ako se istina jasno razdvoji od zablude.

Moramo biti svjesni činjenice da Allah, dželle šanuhu, u Kur'anu navodi kazivanja o prijašnjim narodima samo sa jednim ciljem – uzimanje pouke, a to nije moguće osim usporedbom naših sa njihovim postupcima i

naših rezultata sa njihovim, tj. loših postupaka sa lošim rezultatima. Da u našim dušama ili većini njih nema istih onih karakternih crta koje su imali raniji poricatelji (nevjernici), i da ne postoji određena sličnost u našim i njihovim postupcima, riječima i ponašanju, onda uopće ne bi bilo potrebe da nam se oni navode kao primjer i da na njihovom primjeru učimo. Međutim, stvarnost je onakva kakvom ju je opisao Uzvišeni Allah: **"Tako su, gotovo istim riječima, govorili i oni prije njih, srca su im slična!"** (El-Bekare, 118.); **"I tako je bilo, ni onima prije ovih nije došao nijedan poslanik, a da nisu rekli: 'Čarobnjak je!', ili: 'Lud je!'"** (Ez-Zarijat, 52.); **"Tebi se neće reći ništa što već nije rečeno poslanicima prije tebe"** (Fussilet, 43.); **"To su riječi njihove, iz usta njihovih, oponašaju riječi nevjernika prijašnjih"** (Et-Tevbe, 30.), tj. njihov govor nalikuje govoru ranijih nevjerničkih naroda ili mu sliči.

Zato je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zaista ćete slijediti običaje prijašnjih naroda, sve pedalj po pedalj, lakat po lakat, pa čak kad bi se oni zavukli u gušterovu rupu, vi biste ušli za njima." Ashabi su upitali: "O Allahov Poslaniče, misliš li na jevreje i kršćane?", a on

je odgovorio: "Pa na koga drugog?" (Bilježe El-Buhari[39] i Muslim[40] izuzev izraza "...pedalj po pedalj, lakat po lakat..." koji je zabilježio Ahmed u *El-Musnedu*[41], 4/125.) U drugom hadisu se kaže: "Sudnji dan neće nastupiti sve dok moj *ummet* ne počne slijediti praksu ranijih naroda, pedalj po pedalj, lakat po lakat." Ashabi upitaše: "O Allahov Poslaniče, misliš li na Perzijance i Rimljane?", a Poslanik reče: "Pa na koga ću misliti ako ne na njih." (Bilježi El-Buhari, *Poglavlje o slijeđenju*)

---

39 **El-Buhari:** Ebu Abdullah Muhammed b. Ismail b. Ibrahim b. El-Mugire b. Berdizbeh el-Džufi el-Buhari, priznati hadiski učenjak, šerijatski pravnik i mudžtehid. Rođen je 194. godine po Hidžri u El-Buhari i još kao dijete naučio je 70.000 hadisa. Radi stjecanja znanja boravio je u Šamu, Egiptu, Hidžazu, Basri, Kufi, Horasanu i Bagdadu. Umro je 256. godine po Hidžri u mjestu Harteng na putu prema Samarkandu pošto je istjeran iz rodne El-Buhare. Historija nije zabilježila sličnog njemu, niti hadisko djelo slično njegovom *Džami'u-s-sahihu*. U njemu je sakupio 7.275 hadisa i to je prva zbirka sa isključivo vjerodostojnim hadisima. Svoj *Sahih* podijelio je u 97 dijelova (*kitaba*), a te dijelove podijelio je na poglavlja (*babove*), kojih ima 3.730, a prema nekima 3.450.

40 **Muslim:** Ebu-l-Husejn Muslim b. El-Hadždžadž b. Muslim el-Kureši en-Nejsaburi, poznati hadiski učenjak. Rođen je 204., a neki kažu 206. godine po Hidžri u Nejsaburu. Boravio je u mnogim znanstvenim centrima poput Horasana, Reja, Iraka, Hidžaza i Egipta. Od svih njegovih učitelja najpoznatiji je imam El-Buhari kojem je ostao vjeran čak i kada su ga ostali učenici napustili. Napisao je mnoga djela od kojih je najpoznatije *El-Musnedu-s-sahih*.

41 ***El-Musned*:** To je naziv za hadisku zbirku koja sadrži hadise poredane po imenima ashaba, tako što sve hadise koje je prenio jedan ashab bilježe na jednom mjestu ispod njegovog imena. Ovdje se konkretno radi o *El-Musnedu* imama Ahmeda u kojem je zabilježio hadise od 690 ashaba i ima oko 40.000 hadisa, od tog broja je 10.000 koji se ponavljaju.

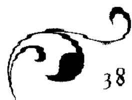
Mnogo je ljudi koji se žele izjednačiti sa Allahom u pravima i prerogativima, da se njihova riječ i naredba poštuju kao što se poštuje Božija riječ i naredba, pa i da ih se veliča kao što se On veliča. To je skriveno duboko u njihovim dušama, iako to ne smiju jasno reći, što ustvari predstavlja vrhunac neznanja i nepravde.

Svaki čovjek, osim onoga kome se Allah smilovao, ima u sebi makar trunku ove osobine, i samo nam Allah može pomoći da se toga sačuvamo. U suprotnom, ona će kad-tad isplivati na površinu i navest će nas da uradimo ono što su uradili Iblis i faraon, u onoj mjeri koliko nam to mogućnosti i vlast dozvoljavaju.

Učenjaci iz prvih generacija rekli su: "Nema nijednog čovjeka a da u svojoj duši ne nosi nešto od faraonovih osobina, s tim što se faraonu ukazala prilika pa je to ispoljio, a drugi su nemoćni pa to zataje." (Ovo je spomenuo **šejhu-l-islam**[42] Ibn Tejmijje, 8/217, 14/324)

Razuman čovjek, kada se upozna sa stanjima duše i sazna vijesti o ljudima, zaključuje da svaki pojedinac želi da mu drugi iskazuju pokornost i veličaju ga shodno njegovom

42 **Šejhu-l-islam:** Ovo je titula za osobu koja dobro poznaje sve islamske nauke, poput hadisa, fikha, akide, tefsira..., ali ima uvid i u racionalne nauke. Es-Sujuti u svojoj knjizi *Tarihu-l-hulefa* spominje da su Ebu Bekr i Omer prvi prozvani ovom titulom i to od strane Alije, radijallahu anhum. Iako su kroz historiju islama mnoge nazivali ovom titulom ipak od sedmog i osmog hidžretskog stoljeća pri spomenu ove titule najprije se pomisli na Ibn Tejmijju, rahimehullah.

stanju i moći, jer duše su prepune ljubavi prema poziciji i vođstvu, u zavisnosti od mogućnosti. Tako ćemo vidjeti da čovjek prijateljuje sa onima koji su njegovi istomišljenici u pogledu strasti, težnji i hirova, dok odbija one koji se ne slažu s njegovim hirovima. Božanstvo mu je ono što odgovara njegovim željama i strastima, kao što kaže Uzvišeni: **"Kaži ti Meni, hoćeš li ti biti čuvar onome koji je strast svoju za boga svoga uzeo?"** (El-Furkan, 43.) Onaj koji povlađuje njegovim strastima, sluša njegov govor i slijedi ga, postaje njegov bliski prijatelj, pa makar taj bio nepokoran Uzvišenom Allahu, pa čak i onda ako je paganin (*mušrik*) i nevjernik (*kafir*), a onaj koji se ne slaže s njegovim prohtjevima i hirovima, postaje mu neprijatelj pa makar bio od Allahovih evlija – iskrenih vjernika.

PONAŠANJE SLJEDBENIKA STRASTI

Po ovom pitanju postoji velika razlika među ljudima. Ima muslimana koji traže od drugih da im budu poslušni, pa makar to što traže bilo nepokornost Allahu Uzvišenom. Onaj koji im se pokori, postaje im draži i miliji od onoga koji se pokorava Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.

Također, mnogo je onih čija je ljubav prema vlasti skrivena i od njih samih, tako da to i ne osjećaju, što je opet bolje nego ovo prvo, ali, kada zatreba, ta skrivena težnja izađe na vidjelo i u potpunosti dođe do izražaja. Zbog toga je ljubav prema vlasti nazvana skrivenim željama (*eš-šehvetu-l-hafijjetu*).

Šeddad b. Evs[43] rekao je: "O Arapi, ako se izašta za vas bojim, to je pretvaranje (*rija'*) i skrivene želje. Upitan je Ebu Davud es-Sidžistani: 'Šta su to skrivene želje?', pa je rekao: 'Ljubav prema vlasti. Ona je skrivena do te mjere da se nekada prikrije i svom nosiocu.'" (Ibn Tejmijje, *Medžmu'u-l-fetava*, 16/346)

---

43 **Šeddad b. Evs:** Ebu J'ala i Ebu Abdu-r-Rahman Šeddad b. Evs b. El-Munzir b. Haram el-Ensari en-Nedžari el-Hazredži, spada u red učenih ashaba. Prenosi oko 50 hadisa, a umro je u 75. godini života, 58. godine po Hidžri u Palestini.

Pokazatelji i znaci ove bolesti su: ljubav prema onome koji te uzdiže, prihvatanje njegovog stava i poklanjanje pažnje njemu više nego drugima, pa makar to i ne bilo najbliže bogobojaznosti. Ovo se često sreće čak i kod onih koji posjeduju islamsko znanje i to je izraženo u tolikoj mjeri da iskazuju ljubav i prijateljstvo prema onima koji ih uzdižu i koji im povlađuju, a da u isto vrijeme ne uzdižu one koji su na njihovom stepenu znanja ili čak učeniji, pa makar bili na istom pravcu. Njihov postupak je poput postupka židova kad je Allah poslao Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, s istom porukom u koju je pozivao Musa[44], pa nisu povjerovali i pokazali su mržnju prema njemu. Kaže Uzvišeni: **"A kada im se kaže: 'Vjerujte u ono što Allah objavljuje!' – oni odgovaraju: 'Mi vjerujemo samo u ono što je nama objavljeno' – i neće da vjeruju u ono**

44 **Musa, alejhi-s-selam:** On je Musa b. Imran b. Kabis b. Azer b. Lavi b. Jakub b. Ishak b. Ibrahim, jedan od peterice odabranih Allahovih poslanika (*ulu-l-'azm mine-r-rusul*) i njemu je objavljen Tevrat. Uzvišeni Allah ga spominje na više različitih mjesta u Kur'anu, i o njemu govori nekada opširno, a nekada kratko. Pozivao je nasilnog vladara, faraona, koji je ugnjetavao svoj narod, a riječ je o Israelćanima koji vode porijeklo od Allahovog vjerovjesnika Jakuba, sina Ishakovog, sina Ibrahimovog, alejhimu-s-selam. Iako je faraon ubijao svu mušku djecu, Allah je htio da Musa, alejhi-s-selam, odraste u faraonovoj kući, u naručju faraonove supruge koja je Musaa našla na obali rijeke. Pošto se faraon nije odazvao pozivu, Musa, alejhi-s-selam, izveo je svoj narod iz potlačenosti prema obećanoj zemlji. Zbog grijeha počinjenog među Israelćanima, Musa i njegov narod lutali su četrdeset godina bez mogućnosti ulaska u obećanu zemlju. Prilikom tog pustinjskog lutanja Musa, alejhi-s-selam, je umro, a sljedbenici Knjige kažu da je tada imao 120 godina.

što se poslije objavljuje, a to je istina koja potvrđuje da je istinito ono što oni imaju.” (El-Bekare, 91.)

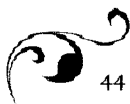
Zatim, može doći do toga da se nepravda i neprijateljstvo ispolje prema onome koji se suprotstavi njegovim hirovima ili čak prema onome koji izvršava Allahove naredbe, poput širenja znanja ili *da've* – poziva Allahu Uzvišenom, pa stane nasuprot takvog odvraćajući od istine ili miješajući istinu s neistinom. Upravo su tako postupali jevrejski učenjaci, kao što kaže Uzvišeni o njima: **“O sljedbenici Knjige, zašto istinu neistinom zamračujete i svjesno istinu krijete?”** (Alu Imran, 71.)

NAZIVANJE RUŽNIM IMENIMA I NADIMCIMA KAO ZNAK SLIJEĐENJA STRASTI

Sljedbenik strasti i hirova naziva svoje oponente ružnim imenima i nadimcima, koje je Allah izričito zabranio u Svojoj Knjizi i Poslanik u svome sunnetu, želeći time izazvati razilaženje i nered, a tvrdeći pri tome da je miroljubiv i da se suprotstavlja neredu, kao što kaže Uzvišeni za faraona: **"'Pustite vi mene' – reče faraon – 'da ubijem Musaa, a on neka traži pomoć od Gospodara svoga, jer se bojim da vam on vjeru vašu ne izmijeni ili da u zemlji nered ne izazove.'"** (Gafir, 26.) On je tvrdio da je miritelj, reformator, čuvar i branilac vjere i njene izmjene, a da je Musa od onih koji mijenjaju vjeru i onaj koji nered čini po Zemlji!

Na ovaj način kod sljedbenika strasti i onih koji čeznu za uzdizanjem dolazi do prihvatanja sistema obrnutih vrijednosti u kojem se smutljivac proglašava mirotvorcem, a miroljubivog čovjeka etiketiraju kao smutljivca, nevjerovanje u Allaha i osporavanje Njegovog zakonodavstva proglašava se obaveznom i jedinom prihvatljivom "vjerom", čime se ta "nova" vjera, koja znači obožavanje strasti, stavlja

na stepen Allahove vjere. Takvi vrše selekciju ljudi isključivo na osnovu svojih strasti i hirova: ovaj je *ihvanija*[45], onaj *selefija*[46], dok je neko *tabligija*[47], drugi je *sururija*[48] ili

45 **El-Ihvani:** Muslimanska braća ili El-Ihvanu-l-muslimun su najveći savremeni islamski pokret koji se zalaže za povratak islamu, onakvom kakvim ga predstavljaju Kur'an i sunnet i za primjenu islamskog vjerozakona – šerijata u praktičnom životu. Snažno se suprotstavlja politici odvajanja vjere od države i sve jačem talasu nadiranja sekularizma u arapskim zemljama i islamskom svijetu, uopće. Pored svih pozitivnosti, ovom pokretu se može prigovoriti na nekim akidetskim i metodološkim stavovima, ali i na nekim političkim djelovanjima. Vidjeti: *El-Mevsuatu el-mujesseretu fil-edjani vel-mezahibi vel-ahzabi el-mu'asiri / Islamska enciklopedija*, 159-165.

46 **Es-Selefi:** Pripadnik pokreta koji se zalaže za povratak na put časnih predaka iz doba procvata islama. Pokret se zalaže za povratak na čiste temelje islamskog vjerovanja i za pročišćavanje islamskog monoteizma od svih vrsta višeboštva koja su se vremenom uz njega prikačila. Vidjeti: *El-Mevsuatu el-mujesseretu fil-edjani vel-mezahibi vel-ahzabi el-mu'asiri / Islamska enciklopedija*, 129-135.

47 **Et-Tabligija:** Naziv za člana zajednice i posebno organizirane skupine iz redova muslimana koji su se obavezali na misionarstvo i dostavljanje ljudima ljepota islama. Onaj koji pristupi ovoj skupini mora se obavezati na odvajanje svoga vremena radi ove misije, ali pod uvjetom da ne zalazi u aktuelna politička pitanja. Osnivač ove zajednice, džemata, je Muhammed Iljas el-Kandehlavi (1303. – 1364. h.g.) iz Indije. Pored obavljanja ovog veličanstvenog posla, ovom džematu se ipak zamjera zbog njihovog pasivnog odnosa prema realnim, političkim problemima u *ummetu*, zbog njihove udaljenosti i osporavanja džihada, borbe na Allahovom putu, kao i zbog mnogobrojnih novotarija koje se mogu naći kod njih, ali i zbog nacionalne pristrasnosti jer na čelu ovog pokreta ne može doći izuzev Indijac ili Pakistanac.

48 **Sururija:** Riječ je o savremenoj skupini pod nazivom Es-Sururijeh čiji se članovi vežu za Muhammeda b. Sururija b. Najifa Zejnu-l-'abidina, inače Sirijca koji je nastanjen u Londonu. I pored toga što imaju dosta ispravnih stavova i sami pokušavaju da se pripišu *selefizmu*, ipak za njih su potvrđena mnoga devijantna učenja, poput: 1. Pitanje tekfira i suprotstavljanje legitimnim predstavnicima i u sklopu toga djelimično podudaranje sa stavovima *haridžija* po pitanju tekfira počinioca velikog grijeha ili tekfira vladara muslimanskih država; 2. Pitanje ljubavi i mržnje u islamu gdje je izražena mržnja prema učenjacima tradicionalistima uz tvrdnje da ne poznaju stvarnost i sadašnjost. Prigovaraju na tradicionalan način izučavanja akide tvrdeći da je suhoparan, a sve sa ciljem odvajanja svjesne omladine od knjiga ispravnih prethodnika. U nekoliko navrata su se odricali šejha Ibn Baza i njemu sličnih, dok sa druge strane sarađuju sa *rafidijama*; 3. Njihov prioritet u pozivu (*da'vi*) nije vjerovanje i tevhid, već je prioritet politika i politički angažman. Zbog svega navedenog, neki ih nazivaju *selefijske ihvanije* ili *ihvanijske selefije*.

havandžija[49]! Ova imena nisu došla od Allaha, niti su dio vjere muslimana, već je to *džahilijjet*[50] i nazivi kojima se poziva u grupisanje i sektaštvo.

Mada ćemo naziv *selefija* naći kod ranih generacija i pod njim se podrazumijeva da je to onaj koji slijedi pravac ashaba[51] i onih koji se za njima povode, ali i pored toga, ako se upotrijebi radi fanatizma i separatizma, takvo nešto je neprihvatljivo u šerijatu.

Zabilježeno je u *siri*[52] da je prilikom jednog od Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, pohoda došlo do svađe između dva mladića, jedan je bio muhadžir[53], a drugi ensarija[54], pa je muhadžir pozvao u pomoć muhadžire, a ensarija ensarije. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve

49 **Havandžija:** Najvjerovatnije da šejh ovdje misli na El-Ihvandžije koji predstavljaju moderni i neumorni pokret koji rade na ostvarivanju interesa šiija i Irana na Arapskom poluostrvu.

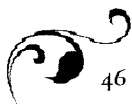
50 ***El-Džahilijje:*** Jezički ova riječ označava nepismenost, dok terminološki označava udaljenost ljudi od poznavanja svoga Stvoritelja i načina ispravnog obožavanja i pokornosti Njemu. Ovaj naziv istovremeno označava period koji je prethodio islamu.

51 **Ashab:** Osoba koja je srela Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, u periodu njegovog poslanstva, koja je povjerovala u njega kao poslanika i koja je umrla kao musliman, smatra se ashabom.

52 ***Sira:*** Označava nauku koja izučava životne priče i događaje, fizičke i moralne osobine i vojne pohode posljednjeg Allahovog poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem.

53 **Muhadžiri:** Ovo je kur'anski naziv za časne drugove Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji su nastanjivali Mekku, ali su se preselili u Medinu kada je to naređeno.

54 **Ensarije:** Ovo je naziv za stanovnike Medine koji su pomogli Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i stanovnike Mekke i pružili im sigurno utočište.

sellem, izašao je i rekao: "Šta treba da znači ovaj neznabožački poziv?! Ostavite se toga, jer je to pokvareno, to je ogavno!" (Bilježi Muslim, br. 2584) Iako su ova dva naziva, muhadžiri i ensarije, spomenuta u Kur'anu časnom, i oni su mili Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ali onog trenutka kada su upotrijebljeni radi grupašenja i podvajanja, postali su *džahilijjetski* postupak. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio nas je da je taj poziv ogavan i neprihvatljiv, jer on poziva u podjelu i dezintegraciju. (*Zadu-l-me'ad*[55], 2/471)

Slično ovome je primjer koji se desio Selmanu[56] na dan Uhuda[57] kad je gađao jednog od mušrika pa je rekao:

55 ***Zadu-l-me'ad*:** Ovo je jedinstveno djelo iz oblasti životopisa Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u kojem se autor nekada zadržava na razumijevanju tih događaja, nekada na propisima dozvoljenog i zabranjenog, nekada na moralu i normama ponašanja, nekada na akidetskim pitanjima, nekada na odgoju i smjernicama. Autor se držao metode muhaddisa po pitanju valorizacije predaja, što ovom djelu daje na značaju i vrijednosti. Knjiga je veoma obimna i štampana je u pet i u šest tomova, a na bosanski jezik preveden je i objavljen sažetak, a i prva dva toma kompletne knjige.

56 **Selman:** Revzebeh el-Esbahani Selman el-Farisi, časni ashab Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je napustio državu Faris (Perzija), današnji Iran, u potrazi za istinom. Najprije je obilazio Šam gdje je provodio vrijeme u društu sa svećenicima da bi naposljetku došao u Medinu gdje sreće Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i prima islam. Umro je 36. godine po Hidžri u 78. godini života.

57 **Uhud:** Naziv za brdo koje se nalazi na granici Medine sa sjeverne strane grada. Ovo brdo je poznato jer se u njegovom podnožju 3. godine po Hidžri dogodila značajna bitka između muslimana na čelu sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i idolopoklonika Mekke. Brdo je od granitnog kamena crvene boje i udaljeno je četiri kilometra od Poslanikove džamije. Brdo je dugo sedam kilometara, a široko tri, i spada u najveća i najviša brda koja se nalaze u blizini Medine, doseže visinu 1.077 metara. Inače, brdo je od veoma velikog značaja za muslimane jer je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Doista je Uhud brdo koje nas voli i koje mi volimo." (Hadis Enesa b. Malika, zabilježio ga je El-Buhari) U podnožju brda, na mjestu gdje se odigrala bitka, nalazi se mezaristan boraca muslimana koji su preselili u toj bitki.

"Primi ovo, ja sam Perzijanac", pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Reci: 'Ja sam musliman.'" (Bilježi Ebu Davud)

Na pokuđenost nazivanja raznim neutemeljenim nazivima i imenima ukazuje i primjer koji je spomenuo šejhu-l-islam, rekavši: "Preneseno nam je od Mu'avije b. Ebi Sufjana da je pitao Ibn Abbasa: 'Da li si ti sljedbenik Alije[58] ili Osmana[59]?', pa je odgovorio: 'Niti sam sljedbenik Alije, niti Osmana, već sam sljedbenik Allahovog Poslanika,

58 **Alija:** Ebu-l-Hasan ili Ebu Turab Ali b. Ebi Talib b. Abdu-l-Muttalib b. Hašim b. Abdu-l-Menaf el-Kureši el-Hašimi, časni ashab i četvrti pravedni vladar muslimana. Rođen je deset godina prije početka Objave, a odrastao je u kući Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i prvo je dijete koje je primilo islam. Jedan je od deseterice kojima je obećan Džennet. Oženio se Fatimom, kćerkom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koja mu je rodila dva sina, Hasana i Husejna, i dvije kćerke, Zejneb i Ummu Kulsum, koja se udala za Omera, radijallahu anhu. Ubijen je u noći 17. ramazana 40. godine po Hidžri od strane sektaša Abdu-r-Rahmana b. Muldžema el-Murada. Vladao je muslimanima četiri godine i osam i po mjeseci.

59 **Osman:** Ebu Abdullah b. Ebu-l-'As b. Umejje b. Abdu-š-šems b. Abdu-l-Menaf b. Kusaj el-Kureši, treći pravedni vladar muslimana. Rođen je u Taifu šest godina poslije rođenja Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Islam je primio u 39. godini života i to na inicijativu Ebu Bekra es-Siddika, radijallahu anhu. Jedan je od deseterice kojima je obećan Džennet. Prvi je koji je porodično obavio Hidžru, a obavio ju je dva puta, prvi put u Abesiniju, a drugi put u Medinu, prvi je koji je uveo novčanu nadoknadu mujezinima, prvi je koji je preuzeo upravu nad državom za vrijeme života svoje majke i prvi je koji je uveo policiju. Učestvovao je sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u svim događajima i bitkama izuzev Bitke na Bedru. Još prije početka objave bio je oženjen Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, kćerkom Rukajjom i s njom je učinio hidžru u Abesiniju. Poslije njenog preseljenja na dan Bedra, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oženio ga je svojom drugom kćerkom Ummu Kulsum. Ubijen je u svojoj kući 35. godine po Hidžri od strane pobunjenika iz Egipta koji su ga četrdeset dana držali pod opsadom zabranjujući mu izlazak do džamije i dostavu pitke vode.

sallallahu alejhi ve sellem.' (Bilježi Ibn Betta u *El-Ibani*, br. 238; El-Lalikai, br. 133) Također, svi ispravni prethodnici su govorili: 'Sve strasti će u Vatru.' Rekao je jedan od njih: 'Ne znam koja je blagodat veća: to što me je Allah uputio u islam ili što me je udaljio (oslobodio) od ovih strasti.' (Bilježi Ed-Darimi, 1/92). Nije dozvoljeno narušavati jedinstvo *ummeta* postavljanjem provokativnih pitanja koja imaju za cilj etiketirati dotičnu osobu i svrstati je u određenu skupinu, kao naprimjer, da se kaže osobi: 'Da li si ti *šukejli*[60] ili *karfendi*[61]?' Ovi nazivi su neispravni i nisu objavljeni od Allaha, niti se nalaze u Allahovoj Knjizi, niti u sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, niti postoje u poznatim predajama od prethodnih imama. Dakle, nijednog muslimana nije dozvoljeno oslovljavati i etiketirati nazivima kao što su *šukejli* i *karfendi*, odnosno svaka osoba koja slijedi Allahovu Knjigu i sunnet Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, naziva se muslimanom. Allah Uzvišeni nas je u Kur'anu nazvao muslimanima, mu'minima, Allahovim robovima ... Stoga, ni pod koju cijenu ne smijemo zanemariti i ignorirati imena kojima nas je Allah nazvao, niti ih za-

---

60 **Šukejli:** Nisam našao valjano značenje ovog pojma mada se danas ovaj naziv odnosi na umjetnički pravac simboličkog i ekspresivnog realizma. Također, koristi se za svaki umjetnički rad u kojem je objektivna stvarnost pomaknuta ili simbolički predstavljena da bi opisala unutrašnje stanje umjetnika.

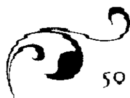
61 **Karfendi:** Nisam našao valjano značenje ovog pojma. Moguće da je naziv za skupinu nastao po imenu njihovog autoriteta ili mjesta nastajanja, a Allah najbolje zna.

mjenjivati novim imenima kojima se narod nazvao ili njihovi preci, a isto tako niko nema pravo da narodu nameće neispravna imena, poput navedenih, i da njima oslovljava i naziva bilo kojeg muslimana. Najbolji kod Allaha je onaj koji je najbogobojazniji, bilo kojoj skupini pripadao itd." (*Medžmu'atu-l-fetava*, 3/415; 20/164)

Svaki musliman koji djeluje na polju promicanja islamskog znanja i vrijednosti, neophodno je prije svega da izgradi iskren odnos prema Allahu i da se zalaže za istinu u svim okolnostima i situacijama, nadvladavajući svoje porive i suprotstavljajući se slijeđenju strasti i svim uzrocima koji vode na tu stranputicu, poput ljubavi prema hvalisanju i pohvali, popularnosti i mnoštvu sljedbenika, ili onoga što je gore od svega navedenog, a to je težnja da se dođe do nekih dunjalučkih ciljeva.

Ibnu-l-Kajjim[62], govoreći o izrazima koje je mrzio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Od njih je dozivanje *džahilijjetskim* nazivima, isticanje svojim karakteristikama, poput poziva u plemensku pripadnost, fanatično vezanje za nju i za svoje porijeklo. Također, u to

62 **Ibnu-l-Kajjim:** Ebu Abdullah Šemsu-d-din Muhammed b. Ebi Bekr b. Ejjub b. S'ad ez-Zer'i zatim Ed-Dimiški el-Hanbeli poznat po imenu Ibn Kajjim el-Dževzijje. Rođen je 691. godine po Hidžri, a umro 751. u 60. godini života. Učio je pred velikim brojem učenjaka, a najveći trag na njega ostavio je šejhu-l-islam Ibn Tejmijje s kojim je proveo zadnjih šesnaest godina šejhovog života. Iza sebe je ostavio veliki broj pisanih djela i učenjaci kažu da taj broj doseže 98 naslova.

spada fanatizam prema određenom mezhebu, pravcu ili šejhu i davanje prednosti nekom od njih nad drugima na osnovu strasti i pripadnosti. Samim tim što pripada nekome – tome i poziva, čuva ga i brani, i na osnovu toga vrednuje ljude. Ovo se ubraja u *džahilijjetske* pozive." (*Za-du-l-me'ad*, 2/471)

Šejhu-l-islam **Ibn Tejmijje** rekao je: "Niko nema pravo da *ummetu* nameće neku osobu kao autoritet, da poziva u njen pravac na osnovu kojeg izražava svoje prijateljstvo i neprijateljstvo, izuzev Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. *Ummetu* se ne nameće govor na osnovu kojeg se prijateljuje i neprijateljuje, izuzev Allahovog govora i govora Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i onoga na čemu se složio *ummet*. Na ovaj način postupaju novotari, jer oni sami sebi nametnu osobu ili neki govor i time razbijaju *ummet* gradeći prijateljstva i neprijateljstva na tome ili na osnovu te pripadnosti." (*El-Medžmu'u*, 20/164)

SLJEDBENIK STRASTI ISPOLJAVA JEDNO, A PRIŽELJKUJE DRUGO

Ko pogleda u mnoga razilaženja između džemata i pojedinaca, svejedno radilo se o naučnim pitanjima ili pitanjima aktivnosti i rada, uočit će da spoljašnje karakteristike tog djelovanja ukazuju na pravdu i pravičnost ili ispravnost i ostavljanje devijacija, dok se u stvarnosti iza svega toga krije narcisoidnost i slijeđenje strasti ili loši i niski ciljevi.

Kako smo već ustvrdili, strasti oslijepe i ogluše čovjeka i tako ga udalje od Pravoga puta. U najvećem broju slučajeva osnovni razlozi ovog čovjekovog unutarnjeg i spoljašnjeg nepodudaranja jesu lični problemi ili određene niske težnje, iako se pokušavaju prikazati i predstaviti u svjetlu ljubomore prema vjeri i želje da se dokaže istina, no, ipak se u stvarnosti pokazuje da su u pozadini svega sasvim drugi motivi.

Na čovjeka čije su osnovne karakteristike ovakve i čovjeka čije srce polagano obuzimaju ova svojstva odnose se riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Nesretan je rob

dinara, rob dirhema, rob skupocjenih ogrtača, svile i kadife (*el-katifetu*) koji je zadovoljan ako mu se što dâ, a srdit ako mu se uskrati, a kad se od njega šta traži, ne može se izvući." (Bilježi El-Buhari, *Poglavlje o džihadu*)

Na ovakav način čovjek postaje rob dunjalučkih ukrasa i stvari jer sva njegova djela protkana su i motivirana ljubavlju, radošću, zadovoljstvom ili pak tugom zbog ostvarenja ili neostvarenja navedenih niskih ciljeva. Zbog toga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "...koji je zadovoljan ako mu se što dâ, a srdit ako mu se uskrati...". Ovo je dokaz da onaj koji se povodi za svojim strastima i hirovima zapravo obožava svoje strasti, kao što je rekao Uzvišeni: **"Reci ti Meni ko će uputiti onoga koji je strast svoju za boga svoga uzeo, onoga koga je Allah, znajući ga, u zabludi ostavio..."** (El-Džasijeh, 23.)

U hadisu koji prenosi **Ebu Hurejre**[63], a zabilježen je u *Es-Sahihu*[64], spominju se trojica sa kojima će biti potpaljena džehennemska vatra: "Prvi koji je stjecao znanje da bi mu se reklo da je učenjak, karija, drugi koji se borio da bi mu se reklo da je smion, hrabar, i treći koji je dijelio sada-

63 **Ebu Hurejre:** Abdu-r-Rahman b. Sahr ed-Devsi ez-Zehrani el-Jemani, časni ashab Allahovog Poslanika, sallallahu aleji ve sellem. Rođen je devetnaest godina prije Hidžre, a umro 57. poslije Hidžre (599. – 676.). Učenjaci su saglasni da je Ebu Hurejre najviše zapamtio i prenio hadisa Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i smatraju da taj broj doseže i 6.000 od kojih 138 prenosi samo on. Umro je u Medini i ukopan je u groblju El-Beki'e.

64 ***Es-Sahih*:** Misli se na Muslimov *Sahih*.

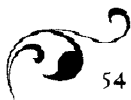
ku da bi mu se reklo da je velikodušan i plemenit." (Bilježi Muslim, *Poglavlje o upravi*) Ova su trojica svojim postupcima željela i namjeravala dobiti pohvale i veličanje ljudi te osigurati ugledno mjesto i poziciju u društvu. Dakle, iako su njihova djela u osnovi bila dobra, ali samo prividno i samo na prvi pogled, ipak svojim djelima nisu namjeravali da steknu Allahovu nagradu.

U drugom hadisu se kaže: "Ko stječe znanje da bi se njime oholio pred učenjacima (*jubahi bihi el-ulema*), ili da bi se prepirao sa neznalicama (*jumari bihi es-sufeha*), ili da bi privlačio pozornost ljudi (*jesrif bihi vudžuhe-n-nasi*), njemu za njegova djela sljeduje Vatra." (Bilježi Et-Tirmizi, *Poglavlje o znanju*; Ibn Madže[65], vjerodostojnim ga je ocijenio šejh El-Albani, Ed-Darimi, 1/102)

Mubahatu-l-'ulema – to je kada čovjek želi pokazati učenjacima da on zna ono što znaju i oni i da je razumio bolje od njih, te da ih je prestigao u broju zaključaka i propisa i da je u mogućnosti da im odgovori i dokaže kako nisu u pravu.

---

65 **Ibn Madže:** Ebu Abdullah Muhammed b. Jezid b. Madže er-Rebi'i el-Kazvini, prvak i hafiz hadisa. Rođen je u Kazvinu, malom gradu u Iraku, 209. godine po Hidžri. Tragajući za naukom obišao je sve znanstvene centre svoga vremena. Putovao je u Bagdad, Basru, Kufu, Mekku, Šam i Egipat. Umro je u ponedjeljak 2. ramazana 273. godine po Hidžri u 64. godini života i ukopan je u Kazvinu. Dostupna literatura navodi da je napisao svega tri djela: *Sunen*, *Tefsir* i *Tarih*, od kojih je čitateljstvu dostupan samo *Sunen*, a kako stvari stoje, izgleda da su preostala dva djela vremenom zagubljena.

Mumaratu-s-sufehaa – to je kada čovjek raspravlja s ljudima da bi se natjecao u drskosti.

Sarf vudžuhe-n-nas – to je privlačenje pažnje ljudi, tj. način na koji će druge upoznati s time da je on učenjak i tako izmamiti pohvale ljudi, što su postupci kojima se približava džehennemskoj vatri.

U sljedećem hadisu se kaže: "Ko stječe znanje kojim se ostvaruje Allahova nagrada, ali ga on ne traži izuzev da bi time stekao neku dunjalučku korist, neće osjetiti miris Dženneta – a njegov miris se osjeti na udaljenosti od petsto godina." (Bilježi Ebu Davud, *Poglavlje o znanju*; Ibn Madže, vjerodostojnim ga je ocijenio šejh El-Albani; Ahmed, 2/338; Ed-Darimi, 1/80, dok je dodatak zabilježen u *El-Muvetti*[66] imama Malika[67])

66 ***El-Muvetta:*** Najpoznatije djelo Malika b. Enesa koje je napisano po fikhskim temama, a na njemu je radio jedanaest godina. Među učenjacima postoji spor oko broja hadisa u *El-Muvetti*, tako da neki spominju broj od 700, drugi 870, treći 1.180 i od toga je 1.005 hadisa od Malika, trinaest od Ebu Hanife, četiri su od Ebu Jusufa, a ostatak je od drugih.

67 **Malik:** Ebu Abdullah Malik b. Enes b. Malik b. Ebi Amir el-Esbehi, poznat pod nadimkom Imam Daru-l-hidžreti. Njegov pradjed Ebu Amir bio je drug Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i učestvovao je u svim vojnim pohodima, osim Bitke na Bedru. Enes b. Malik je utemeljitelj malikijskog mezheba ili malikijske pravne škole. Rođen je u Medini 93. godine po Hidžri, u Medini je odrastao, živio i u njoj je umro. I pored velikog znanja, nije se upustio u izdavanje fetvi sve dok sedamdeset učenjaka nije potvrdilo da je sposoban za to. Tokom svog života nikada, ni na jednoj životinji, nije projahao Medinom poštujući zemlju koja u sebi drži tijelo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Iza sebe je ostavio mnoga djela, a najpoznatije je hadiska zbirka *El-Muvetta*. Umro je rebi'u-l-evvelu, a po nekima u seferu 179. godine po Hidžri, u Medini, u 86. godini života i ukopan je u medinskom groblju El-Beki'e.

Ebu Usman en-Nejsaburi[68] rekao je: "Ko u svom govoru ili djelu primijeni neki sunnet, progovorio je mudrošću, dok onaj koji u svom govoru ili djelu primijeni strast ili pokaže svoj hir, progovorio je novotarijom, jer je Allah rekao: '**...pa ako mu budete poslušni, bit ćete na Pravom putu.**' (En-Nur, 54.)" (Imam Eš-Šatibi, *Kitabu-l-i'tisam*[69], str. 72)

68 **Ebu 'Usman en-Nejsaburi:** Se'id b. Ibrahim b. Se'id b. Mensur el-Hiri en-Nejsaburi, učenjak hadisa i pobožnjak. Rođen je 230. godine po Hidžri u gradu Er-Rej, a umro je 298. u En-Nejsaburu. Iza sebe je ostavio hadisku zbirku *Es-Sunen*, a pored mnogih ostala je zapamćena i njegova rečenica: "Valjanost i ispravnost srca ogleda se u četiri stvari: skromnosti prema Allahu, potrebi za Allahom, strahu od Allaha i nadi u Allaha."

69 ***Kitabu-l-i'tisam:*** To je veoma vrijedna knjiga imama Ebu Ishaka eš-Šatibija i smatra se najboljim napisanim djelom na temu pogubnosti novotarije i loše završnice njenih sljedbenika. Obrađuje vrste i kategorije novotarije i njene razlike u odnosu na propisane stvari.

SLJEDBENIK STRASTI NE MOŽE BITI SLJEDBENIK ISTINE

Slijeđenje strasti je vrsta *širka*[70], kao što su rekli neki muslimani iz prvih generacija: "Najgore što je obožavano na Zemlji su strasti!" Strasti čovjeka udaljavaju od istine pa makar ta osoba bila svjesna toga. Ako strasti preuzmu "kormilo" i postanu vodilja, onda taj čovjek postaje sektaš i fanatik, koji svoje mišljenje nameće kao obavezujuće, zauzimajući neprijateljski stav prema neistomišljenicima, pa čak i u slučaju kada je očigledna istina na strani oponenta, jer napose takvome i nije cilj dolazak do istine. Zbog ovakvog stava postaje prezren i odbačen u društvu, a svaki njegov posao biva osuđen na neuspjeh jer se pretvorio u

70 **Širk:** Sa jezičkog aspekta pod ovim se pojmom podrazumijeva saučesništvo, dok terminološki možemo reći da predstavlja obožavanje stvorenja na način na koji se Allah obožava, ili veličanje i pripisivanje stvorenju bilo čega od posebnosti *er-rububijjeta* (gospodarstva) ili *el-uluhijjeta* (božanstvenosti). Na osnovu sveobuhvatnih dokaza islamski učenjaci su širk podijelili na veliki i mali. Veliki širk predstavlja upućivanje ibadeta nekom drugom mimo Allaha i počinilac takvog djela izlazi iz okvira islama, a ako umre u takvom stanju, ostaje vječno u Vatri. Primjer malog širka jeste pretvaranje, ali tim djelom se ne izlazi iz okvira islama, mada utječe na potpunost djela ili na potpunost nagrade koje to djelo donosi.

svađalicu koju vode i kojem sude strasti. Kada takav sazna da neko s kime se razilazi izlaže neko pitanje ili zagovara neki stav, odmah nastoji odgovoriti i opovrgnuti to mišljenje a da prije toga ne pogleda i ne uzme u obzir da li je taj stav ustvari ispravan i istinit. Ovakvom čovjeku potpuno je nevažna ispravnost mišljenja koje zastupa oponent i tako da – i pored toga što ga islam upućuje na dijalog sa neistomišljenicima i na upoznavanje sa dokazima koje treba staviti na vagu Kur'ana i sunneta – ulaže maksimalan napor da svog neistomišljenika prikaže zalutalim, opovrgavajući njegovo mišljenje svim raspoloživim sredstvima, pa makar to bile banalnosti. Zasnivanjem stava i mišljenja na kur'ansko-sunnetskim osnovama sprečavaju se i rješavaju svi mogući sukobi i razilaženja, kao što kaže Uzvišeni: **"I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate i da onda zbog presude tvoje u dušama svojim nimalo tegobe ne osjete i dok se sasvim ne pokore."** (En-Nisa', 65.)

Svakom čovjeku koji se suprotstavi kur'ansko-sunnetskim smjernicama i uputstvima u pogledu spornih pitanja u vezi kojih se razilazi sa svojim oponentom i ne prihvata postupanje u skladu sa nalogom ovih dvaju izvora vjere – Kur'ana i sunneta, dakle, ovakvome se dovodi u pitanje *iman*[71]. U ovakvim situacijama neophodno je da čovjek sa

71 **Iman:** Ovaj pojam sadrži i podrazumijeva dvije stvari. Tako s jednog aspekta možemo reći da se pod imanom podrazumijeva vjerovanje srcem, svjedočenje jezikom i tjelesne radnje i pokoravanje. S druge strane, pod pojmom imana podrazumijevamo vjerovanje u Allaha, Njegove meleke, Njegove knjige, Njegove poslanike, Sudnji dan i kader, da sve što se dešava biva Allahovom voljom i određenjem.

zadovoljstvom i potpunom predanošću prihvati kur'ansko-sunnetsko razrješenje spora, ne osjećajući pri tome nimalo tegobe u prsima, jer u suprotnom neće se smatrati vjernikom (*mu'minom*).

Kaže Uzvišeni: "**A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i u onaj svijet.**" (En-Nisa', 59.) U ovom ajetu Uzvišeni obavezuje vjernika na vraćanje Allahu i Poslaniku u svim spornim pitanjima jer Njegove riječi "**...ako se u nečemu...**", su neodređene, tako da obuhvataju svaki spor, pa makar i mali, i pojašnjava da je vraćanje Kur'anu i sunnetu osnova vjerovanja (*imana*). Ako se u nekom spornom pitanju ne prihvati presuda Allaha i Poslanika, u tom slučaju onome ko tako postupi negira se vjerovanje (*iman*) i ovo značenje je jasno izrečeno u prethodnom ajetu (u suri En-Nisa', 65.: "**I tako Mi Gospodara tvoga, oni neće biti vjernici dok za sudiju u sporovima međusobnim tebe ne prihvate...**").

Vraćanje Allahu ustvari je vraćanje Njegovoj Knjizi, dok je vraćanje Poslaniku vraćanje njegovom sunnetu, i to je po *idžma'u*[72], konsenzusu učenjaka.

Kaže Uzvišeni: "**Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju Njegovu, da ih iskušenje kakvo ne**

72 ***El-Idžma'***: Riječ je o konsenzusu učenjaka ili jednoglasnom mišljenju mudžtehida jednog vremena iz *ummeta* Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, po nekom vjerskom pitanju.

stigne ili da ih patnja bolna ne snađe" (En-Nur, 63.), tj. onoga koji ne slijedi Poslanika u njegovom govoru i djelima, nutrinom i spoljašnošću, upozori da će mu Allah zapečatiti srce i lijepim će mu predstaviti loša djela, pa će ih doživljavati kao da su dobra, te će mu dodati zlo na zlo ili će ga Allah kazniti brzom i bolnom kaznom koje se neće osloboditi, a pored toga mu je na onom svijetu (*ahiretu*) pripremljena bolna kazna i poniženje.

Ibn Kesir[73], u komentaru 63. ajeta sure En-Nur, kaže: "Tj. da upozori i griprijeti onome koji postupa suprotno Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, šerijatu u spoljašnosti ili nutrinom, **'...da ih iskušenje kakvo ne stigne...'**, tj. u njihovim nevjerničkim, licemjernim ili novotarskim srcima. **'...ili da ih patnja bolna ne snađe...'**, tj. na dunjaluku, ubistvom, ili kakvim šerijatskim sankcijama, ili zatvorom i slično tome." Zatim je spomenuo hadis zabilježen u *dva Sahiha*[74] u kojem Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Primjer mene i vas je kao primjer

73 **Ibn Kesir:** Ebu-l-Feda Isma'il b. Umer b. Kesir b. Dev b. Kesir b. Dev b. Der' el-Kureši ed-Dimiški eš-Šafi'i, vrsni učenjak iz više oblasti poput hadisa, tefsira i historije. Rođen je 700. godine po Hidžri ili malo poslije toga, a umro je u š'abanu 774. Kada je imao tri godine, umro mu je otac, tako da je brigu o njemu preuzeo stariji brat. Posvetio se učenju tako da je obilazio veliki broj učenjaka poput šejhu-l-islama Ibn Tejmijje i Ebu Abdullaha ez-Zehebija. Iza sebe je ostavio više pisanih djela iz različitih oblasti, ali najpoznatije njegovo djelo je *Tefsiru-l-Kur'ani-l-'Azim*.

74 ***Es-Sahihejn* – Dva Sahiha:** Označava pojam za dvije najpoznatije i najvjerodostojnije hadiske zbirke, a one su: *El-Džami'u-s-sahih* imama El-Buharija i *El-Musnedu-s-sahih* imama Muslima.

čovjeka koji je naložio vatru pa kada je njena svjetlost obasjala prostor oko nje, leptiri i ostali insekti počeše u nju upadati, a taj ih čovjek u tome nastoji spriječiti, ali mu ne to polazi za rukom. Takav je primjer mene i vas. Ja vas nastojim spriječiti da u vatru upadnete, a vi me nadjačavate i u vatru bezglavo srljate."

Razlog zbog kojeg je ovaj hadis spomenut u komentaru ovog ajeta je jasan, a to je da onaj koji postupa suprotno Poslanikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, naredbi zapravo samog sebe strovaljuje u džehennemsku vatru. Zbog toga se čovjek upozorava na to da šejtan i strasti uljepšavaju slijeđenje onoga što se suprotstavlja šerijatu i lijepim mu predstavljaju stranputicu, zbog čega će gristi svoje prste onda kada na vidjelo izađe ono što kriju ljudska prsa.

Sve navedeno podrazumijeva sprečavanje i okončanje sukoba, kako bi se postigao sklad i sloga, što zapravo i jeste jedan od najvećih ciljeva islamskoga šerijata. Rekao je Uzvišeni Allah: **"O vjernici, bojte se Allaha onako kako Ga se treba bojati i umirite samo kao muslimani!"** (Alu Imran, 102.); **"A oni u kojih lica budu bijela bit će u Allahovoj milosti, u njoj će vječno ostati."** (Alu Imran, 107.); **"Zato se bojte Allaha i izgladite međusobne razmirice."** (El-Enfal, 1.); **"...i ne budite od onih koji Mu**

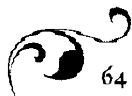

druge ravnim smatraju, od onih koji su vjeru svoju razbili i u stranke se podijelili..." (Er-Rum, 31.-32.); **"Tebe se ništa ne tiču oni koji su vjeru svoju raskomadali i u stranke se podijelili."** (El-En'am, 159.)

STRASTI I LJUDSKI HIROVI UGROŽAVAJU JEDINSTVO MUSLIMANA

Allah je naredio Svojim robovima, vjernicima, da Ga se boje izvršavanjem Njegovih naredbi, da se ujedine na temeljima vjere, da se vole i pomažu u dobru i da ne umiru drugačije osim u potpunoj predanosti i pokornosti Allahu, daleko od svakog griješenja. Musliman je onaj koji druge muslimane sačuva i poštedi svog verbalnog i fizičkog uznemiravanja. Uzvišeni je muslimanima naredio da se pridržavanjem Njegove vjere uzdrže i izbjegnu sporenja, razilaženja i razjedinjavanja koji vode do neprijateljstva i međusobnog odbacivanja, a zatim do razočarenja i slabosti i toga da ih naposljetku savladaju njihovi neprijatelji i da zavladaju nad njima. Također, Uzvišeni im je naredio da Mu zahvaljuju na tome što ih je obasuo blagodatima zajedništva u vjeri, bratstvom i ljubavlju, naredivši im da budu pozivači u dobro, da naređuju dobro, a sprečavaju ružna djela.

Uzvišeni Allah zabranio je međumuslimanske podjele i razilaženja upoznajući vjernike sa pogubnim i štetnim posljedicama neprijateljstva, mržnje, suprotstavljanja i borbe, koji su zavladali među prijašnjim narodima. Mudrost ukazivanja na lošu završnicu prijašnjih naroda, kao posljedice međusobnog neprijateljstva i razilaženja, krije se u uzimanju pouke iz njihovih sudbina, kako bi muslimani izbjegli takvo djelovanje i spasili se kazne koja je zbog toga zadesila prijašnje narode. Lice sljedbenika strasti i hirova bit će crno onoga Dana kada se sretne sa svojim Gospodarom, ubjeđujući se u pogledu Allahove pravedne nagrade. S druge strane, lica pravednih, istinoljubivih, onih koji su težili harmoniji i jedinstvu, onih koji su se čvrsto držali Allahove Knjige, udaljavali od podjela i razilaženja, onih koji su spoznali istinu i ujedinili se na njoj, onih koji su upoznali pogubnost stranputice i lošu završnicu njenih sljedbenika i udaljili se od nje – bit će toga Dana svijetla. Sve ovo jasno ukazuje na obaveznost zajedništva i sloge i zabranjenost podjela i razilaženja na sve načine. Onaj koji pronađe "pukotinu" koja će ga izvesti iz ove zajednice, postaje od onih koji su se neprijateljski ponijeli prema Allahu i Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, kontrirajući Njegovoj naredbi. Upravo je ovo stanje sljedbenika zablude i strasti.

Treba imati na umu da se učeni ljudi razilaze u nekim naučnim pitanjima, ali ih to ne sprečava da se vole, iskazuju jedinstvo u pogledu istine i drže Allahovog užeta, kao što su to bili ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji su se razilazili u nekim propisima šerijata, ali to ih nije odvelo u podjele, partijaštvo i neprijateljsko zauzimanje stava prema drugoj strani, kao što se danas događa mnogima koji se predstavljaju kao učeni. Čvrsto držanje za Allahovo uže, koje je naredio Allah Uzvišeni, po pitanju onoga o čemu nije objavljen jasan tekst i propis svodi razilaženje isključivo na metodologiju i način izvođenja zaključka (*el-istinbat*) i pristup šerijatskim tekstovima i njihovim cjelinama, kao što je primjer u razilaženju po pitanju nasljedstva djeda zajedno sa braćom, ili razvoda braka prije stupanja u intimni odnos, ili u pitanjima trgovine, i mnogih drugih primjera u kojima je dolazilo do mnogobrojnih razilaženja, ali su prvi muslimani – ashabi, i pored toga sačuvali skromnost i međusobno savjetovanje i očuvali čvrstu vezu islamskog bratstva.

Eš-Šatibi je rekao: "Svako pitanje koje se pojavilo u islamu i izazvalo razilaženje među ljudima, ali razilaženje koje nije vodilo neprijateljstvu, mržnji, niti podjelama, znali smo da je to pitanje od islama. Međutim, svako pitanje koje se pojavilo a koje je neminovno vodilo neprijateljstvu,

klevetanju, podjelama i odvajanju, znali smo da vjera s tim nema ništa i da je to ono na šta je mislio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kod tumačenja ajeta: '**...koji su vjeru svoju raskomadali i u stranke se podijelili.**' (El-En'am, 159.) Svakom razumnom vjerniku obaveza je da se čuva i udalji od takve vrste razilaženja, a dokaz tome je govor Uzvišenog: '**I sjetite se Allahove milosti prema vama kada ste bili jedni drugima neprijatelji, pa je On složio srca vaša i vi ste postali, milošću Njegovom, prijatelji.**' (Alu Imran, 103.) Ako bi prilikom razilaženja došlo do međusobnog bojkotovanja, to bi se desilo zbog novine koju su unijeli slijeđenjem strasti. Islam poziva prisnosti, međusobnoj ljubavi, samilosti i oprostu i svako mišljenje koje vodi nečemu što je suprotno navedenom, suprotno je vjeri." (*Kitabu-l-muvafekat*, 4/186; *El-I'tisam*, str. 429)

Komentar koji je spomenuo **Eš-Šatibi**, u kojem je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, protumačio govor Uzvišenog: "**Tebe se ništa ne tiču oni koji su vjeru svoju raskomadali i u stranke se podijelili, Allah će se za njih pobrinuti. On će ih o onome što su radili obavijestiti**" (El-En'am, 159.), zapravo su Poslanikove riječi koje prenosi Aiša, radijallahu anha: "Allahov Poslanik, sallallahu

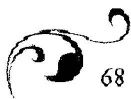
alejhi ve sellem, rekao je: 'O Aiša[75], oni koji su vjeru svoju raskomadali i u stranke se podijelili, to su sljedbenici strasti, sljedbenici novotarije i sljedbenici stranputice iz ovoga *ummeta*! O Aiša, za svaki grijeh postoji pokajanje izuzev za sljedbenike strasti i novotarije, za njih nema pokajanja! Ja se odričem njih i oni su se mene odrekli!!'" (Bilježe El-Hakim et-Tirmizi[76], Ibn Merdevejh[77], Et-Taberani[78] i Ibn

75 **Aiša:** Ummu Abdullah Aiša bint Abdullah b. Ebi Kuhafeh el-Kurešijja el-Kenanijja, kćerka najboljeg ashaba i prvog halife muslimana Ebu Bekra es-Siddika, radijallahu anhu, majka svih vjernika, supruga Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i najučenija žena *ummeta*. Rođena je 6. godine prije Hidžre, a udajom za Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, postala je njegova treća žena. Prenosi 2.210 hadisa, a od toga za oko 174 su se složili dva imama El-Buhari i Muslim. Umrla je 27. ramazana 57. godine po Hidžri u 63. godini života, u istim godinama u kojima je umro Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njen otac Ebu Bekr, radijallahu anhu. Ukopana je u groblju El-Beki'a, a dženazu joj je klanjao Ebu Hurejre, radijallahu anhu.

76 **El-Hakim et-Tirmizi:** Ebu Abdullah Muhammed b. Ali b. El-Husejn et-Tirmizi, jedan od uglednijih učenjaka Horasana u četvrtom stoljeću. Zbog korištenja nejasnih termina i sufijske terminologije u svojim knjigama bio je optužen za nevjerstvo i istjeran je iz Et-Tirmiza. Umro je 320. godine po Hidžri.

77 **Ibn Merdevejh:** Ebu Bekr Ahmed b. Musa b. Merdevejh b. Furk b. Musa b. Dž'afer el-Esbahani, autor *Et-Tefsira* i *Et-Tariha*, a njegov ukupan pisani rad prelazi 300 tomova. Rođen je 323. godine po Hidžri, a umro je 410. h.g. u 87. godini života. Najpoznatije djelo mu je *El-Mustehredž 'ala Sahihi-l-Buhari*. Inače, El-Mustehredži su djela u kojima su zabilježeni hadisi neke zbirke, ali sa sasvim drugim senedom, što znači da ovo Ibn Merdevejhovo djelo sadrži iste hadise kao i *Sahih* imama El-Buharije, ali s drugačijim lancem prenosilaca hadisa.

78 **Et-Taberani:** Ebu-l-Kasim Sulejman b. Ahmed b. Ejjub b. Mutejr el-Lahmi eš-Šafi'i et-Taberi, vrstan učenjak i plodonosan radnik. Pored mnogih djela, autor je i tri knjige pod nazivom *El-M'udžem*. Rođen je 260. godine po Hidžri, a radi školovanja putovao je u Mekku i Medinu, Jemen, u razne pokrajine Šama, Egipat, Bagdad, Kufu, Basru, Esbahan, Horasan i mnoga druga mjesta, ali se nastanio u Esbahanu i tu se posvetio podučavanju i pisanju. Na kraju svog aktivnog i plodonosnog života oslijepio je, a umro je 360. godine po Hidžri u Esbahanu napunivši 100 godina i 10 mjeseci.

Ebu-š-Šejh[79], međutim nije ispravno da se ove riječi pripišu Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, jer je u *senedu* Abbad b. Kesir[80] a on je *metruk*[81]. Ovu je predaju spomenuo Eš-Šatibi u *El-I'tisamu*, str. 45.)

Eš-Šatibi, također, kaže: "Moraju se spomenuti osobine sljedbenika novotarije, ali ih ne treba prozivati pojedinačno da to ne bi odvelo u podjelu, nered i nepostojanje bliskosti koju nam je naredio Allah i Njegov Poslanik, kao što je govor Uzvišenog: **'Svi se čvrsto Allahovog užeta držite i nikako se ne razjedinjujte.'** (Alu Imran, 103.); **'Zato se bojte Allaha i izgladite međusobne razmirice.'** (El-Enfal, 1.); **'...i ne budite od onih koji Mu druge**

79 **Ibn Ebu-š-Šejh:** Ebu Muhammed Abdullah b. Muhammed b. Dž'afer b. Hajjan, učenjak Esbahana i autor mnogih djela. Rođen je 274. godine po Hidžri i od malih je nogu bio posvećen učenju i izučavanju hadisa pod nadzorom svoga djeda Mahmuda b. El-Ferdža ez-Zahida. Tokom života dosegao je veliki stepen znanja i pobožnosti. Neko od njegovih učenika primijetio je da kada god bi ušao kod Ebu-l-Kasima et-Taberanija, zatekao bi ga u šali i raspoloženju, a kada god bi ušao kod Ebu-š-Šejha, zatekao bi ga da klanja. Umro je 369. godine po Hidžri.

80 **Abbad b. Kesir** es-Sekafi el-Basri, stanovnik Mekke. Hadisi koje prenosi su potpuno neprihvatljivi i slabim su ga ocijenili i na njega upozorili mnogi imami, poput Ibnu-l-Mubareka koji je govorio da na njega treba upozoravati, Ahmeda b. Hanbela koji je tvrdio da prenosi lažne hadise, Jahje b. Me'ina koji ga je ocijenio slabim, El-Buharija koji je savjetovao da se ostavi, Es-S'adija koji je kazao da ga pametan čovjek neće uvrstiti među učenjake, En-Nesaija koji ga je ocijenio *metrukom*... Umro je 141. godine po Hidžri.

81 **Metruk:** Riječ *metruk* je particip pasivni arapskog glagola *tereke*, što znači: *napustiti, ostaviti, zanemariti*. Hadiski učenjaci kažu da je *metruk* onaj hadis u čijem se *senedu* nalazi prenosilac u koga se sumnjalo da je sklon laži. Vidjeti: Mahmut Karalić, *Hadis i hadiske znanosti*.

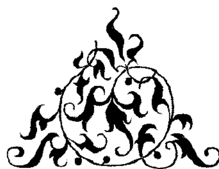
ravnim smatraju, od onih koji su vjeru svoju razbili i u stranke se podijelili...' (Er-Rum, 31. – 32.)

U hadisu se kaže: 'Nemojte zavidjeti jedni drugima, nemojte okretati leđa jedni drugima, nemojte mrziti jedni druge, nego budite braća, o Allahovi robovi.' (Bilježi El-Buhari, *Poglavlje o lijepom ponašanju*, Muslim) Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se izglade međusobne razmirice i obavijestio je da je u međusobnim odnosima pogubno kršenje i nepridržavanje kodeksa lijepog ponašanja te da je to jedan od načina upropaštavanja vjere. (Bilježi Ebu Davud, *Poglavlje o lijepom ponašanju*, vjerodostojnim ga je ocijenio šejh El-Albani) Šerijat je prepun ovakvih primjera." (*Kitabu-l-i'tisam*, str. 423)

Dakle, šerijatska pravila i norme koje proizlaze iz *imana* i slijeđenja Allahove Knjige jesu: prakticiranje principa jedinstva i usaglašavanja, izbjegavanje razilaženja i razdora koji su posljedica neprakticiranja i nepridržavanja vjerskih načela, kao što kaže Uzvišeni: **"Pa, ako budu vjerovali u ono u šta vi vjerujete, na Pravom su putu; a ako glave okrenu, oni su onda samo inadžije."** (El-Bekare, 137.) Uzvišeni Allah stavio nam je u obavezu uspostavljanje zajedništva i jedinstva na osnovu Njegove Knjige, ujedinjenje na njenim načelima i pridržavanje i sprovođenje u praksu njenih propisa. Dakle, na ovim principima grade se zajedništvo i sloga, a ne na osnovu lažnih i falsificiranih stanovišta, niti

na izmišljenim pravcima, niti preko nacionalne pripadnosti, niti na nekakvim političkim, zabludjelim opcijama koje su zasnovane na neistini, daleko od upute. Nakon što je islam uspostavio princip zajedništva i jedinstva među svojim sljedbenicima, strogo je zabranio svaki vid podjele, dezintegracije i separatizma. Povod izricanja ove zabrane sasvim je očigledan – separatizam i dezintegracija dovode do razjedinjenja, što je i više nego pogubno jer jedinstvo je izvor postizanja ponosa i snage, kojima se jača istina i uzdiže nad zabludom, dok se snagom čuvaju istina i njeni nosioci od neprijateljskih nasrtaja i zamki.

MUSLIMANIMA JE NAREĐENO SAVJETOVANJE, A ZABRANJENO RAZILAŽENJE

Kur'an jasno zabranjuje podjele i ta zabrana propraćena je prijetnjom, a sve zbog lošeg ishoda međusobnih podjela, kao što kaže Uzvišeni: **"I ne budite kao oni koji su se razjedinili i u mišljenju podvojili kad su im već jasni dokazi došli, – njih čeka patnja velika. Na Dan kada će neka lica pobijeljeti, a neka pocrnjeti."** (Alu Imran, 105.-106.) Dakle, razilaženje je nastalo nakon predočenih jasnih dokaza i kao takvo predstavlja suprotstavljanje Allahovim naredbama koje su izrečene s ciljem izgradnje jedinstva i zajedništva u zajednici. Razumijevanjem i slijeđenjem Allahovih riječi, uz prethodne dobre namjere, gradi se bedem protiv razilaženja i razdvajanja. Na taj način postiže se sporazum i jedinstvo u pokornosti Allahu i slijeđenju Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Da bi se sve ovo postiglo neophodno je ostvariti saradnju, podsticanje na dobro i bogobojaznost i pomaganje protiv Allahovih neprijatelja i neprijatelja muslimana, kao i naređivati dobro

i zabranjivati zlo te savjetovati muslimane uopćeno i pojedinačno. Zato je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u hadisu Temima ed-Darija[82] rekao da je savjetovanje sastavni dio vjere: "Vjera je savjet!", ponovivši to tri puta. Ashabi su upitali: "Kome, o Allahov Poslaniče?", pa je rekao: "Allahu, Njegovoj Knjizi, Njegovom Poslaniku, vođama muslimana i običnom svijetu." (Bilježi Ahmed 4/102; Ebu Davud u *Kitabu-l-edeb*, *Poglavlje o savjetovanju*, također ga bilježe El-Buhari, Muslim i En-Nesai[83])

82 **Temim ed-Dariji:** Ebu Rukajja Temim b. Evs b. Haridžeh b. Sevd b. Džezime el-Lahmi el-Falestini, časni ashab. Islam je primio 9. godine po Hidžri, tokom posjete delegacije njegovog plemena Medini, i o njemu je Allahov Poslanik govorio sa minbera prenoseći od njega priču o El-Džessaseh i Ed-Dedždžalu. Prenosi osamnaest hadisa, a bio je veliki pobožnjak i učač Allahove Knjige, tako da kažu da je na jednom rekatu učio cijeli Kur'an. Nije napuštao Medinu sve do ubistva Osmana, radijallahu anhu, poslije čega je odselio u Šam. Umro je 40. godine po Hidžri.

83 **En-Nesai:** Ebu Abdu-r-Rahman Ahmed b. Šu'ajb b. Ali b. Sinan b. Bahr en-Nesai el-Horasani, imam i poznati hafiz hadisa, autor *Sunena*. Rođen je 215. godine po Hidžri. Već u 15. godini života odlazi kod poznatog učenjaka Kutejbe b. Se'ida radi slušanja i učenja hadisa i uz njega ostaje godinu i dva mjeseca. Radi potrage za znanjem obišao je Horasan, Hidžaz, Irak, Šam i Egipat. Veoma rano se nastanio u Egiptu i u njemu je ostao do pred sâm kraj svoga života. Prilikom jedne posjete Damasku primijetio je da mnogi ljudi imaju pogrešno mišljenje o Aliji, radijallahu anhu, zbog čega je napisao djelo *Hasaisu Ali* u kojem je iznio sve najljepše o Aliji. Pošto su fanatici iz reda Mu'avijinih pristalica tražili od njega da napiše nešto o Mu'aviji, radijallahu anhu, a on je to odbio, fizički su ga napali i istjerali iz džamije. Na svoj zahtjev odveden je u Mekku gdje je umro i pokopan između Saffe i Merve, a prema mišljenju Ez-Zehebija, En-Nesai je umro u Palestini u ponedjeljak 13. sefera 303. godine po Hidžri. Živio je, kako ističe Ez-Zehebi, oko 88 godina. Imam En-Nesai napisao je dvije zbirke hadisa, dva sunena: *Es-Sunenu-l-kubra* – Veliki Sunen i *Es-Sunenu-s-sugra* – Mali Sunen. Zato, kada učenjaci uopćeno kažu En-Nesaijev *Sunen*, uvijek misle na Mali Sunen, ili *El-Mudžteba* i u njemu je ukupno zabilježen 5.761 hadis. Prema mišljenju nekih učenjaka, En-Nesaijev *Sunen* je peta zbirka hadisa po vrijednosti i vjerodostojnosti, prije njega slijede El-Buharijev *Sahih*, Muslimov *Sahih*, Et-Tirmizijev *Džami'* i Ebu Davudov *Sunen*.

Žalosno je da se ova bitna osobina – savjetovanje (*nasihat*), danas ne nalazi kod onih koji tragaju za islamskim znanjem (*talibetu-l-'ilm*), ili ne u onoj mjeri koliko zaslužuje i koliko bi joj se trebalo posvetiti. Iako srećemo mnoštvo onih koji su sebi odredili ulogu putovođa, ipak kod njih dominira želja za isticanjem i slijeđenjem unutarnjih poriva s primjetnim neznanjem u pogledu većine važnih naučnih pitanja. Plod svega toga jeste stanje u kojem danas živi omladina koja je podijeljena u mnoštvo grupacija, koja je zauzeta s "rekla-kazala", i koja je dala slobodu svojim dugim jezicima, izgovarajući riječi koje udaraju na čast ljudi, naročito šejhova[84] i daija[85], i sve to ide do te mjere da čak prema šejhovima i daijama upućuju strijele kritika, vrijeđanja i klevetanja, bez ikakve njihove krivice, praveći time od dobročinitelja, štetočine.

Slušao sam govor jednog od takvih omladinaca koji, prenoseći riječi jednog od daija u kojima hvali učenjake, kaže: "Oni (učenjaci) rade mnoga djela i nose veliko breme, pa obaveza je da im ne tovarimo ono što nisu u stanju

84 **Šejh:** Titula koja označava vjerski učenu i visoko moralnu osobu s velikim životnim iskustvom. Ovaj izraz često se upotrebljava prilikom oslovljavanja starijih osoba.

85 **Daija:** Ovo je opći izraz za onoga koji nečemu poziva, bez obzira da li ono čemu poziva bila istina ili zabluda. Terminološki, možemo reći da je to titula za pozivača u islam, onoga koji podučava islamu, ali prije svega onog koji ustrajava u sprovedbi islama. Slobodno možemo reći da je to uloga svakog muslimana ponaosob.

(ponijeti i izdržati) i obaveza nam je da ih pomognemo i da otklonimo nedostatak koji se javi kod njih." Zatim uzima ovaj govor kao uvod za svoju kritiku pa kaže: "To je manjkavost kod šejhova i uleme i nedostatak njihovih mogućnosti...", i u tom tonu govori sve do kraja buncajući kao u stanju groznice, tako da nije moguće razumjeti šta time želi reći ovaj gorljivi kritičar šejhova!? Da li želi daije svrstati među poslanike koji su bili bezgrješni, kao što to rade *rafidije*[86], ili nema drugog načina da potcijeni daije izuzev tako da ih predstavi u negativnom kontekstu omalovažavanjem, ukazivanjem na nedostatke i plasiranjem mišljenja o tome da su se daije usprotivile istini.

- Rezultat njihovog djelovanja jeste to što se pomutila pamet mnogim mladićima.
- Dio njih skrenuo je sa ispravnog puta, tako da slijedi ono što mu "nacrtaju" ovi kritičari koji su se ispriječili na putu da've, okrećući leđa od Allahovog puta.

---

86 **Rafidija:** Ovaj termin potječe od riječi *rafd* što znači *odbijanje*, *odbacivanje*, dok terminološki označava naziv za skupinu koja se vezuje za Poslanikovu porodicu uz odbacivanje Ebu Bekra, Omera i skoro svih ostalih ashaba, proglašavajući ih nevjernicima i vrijeđajući ih. Osnivač ove sekte je židov iz Jemena po imenu Abdullah b. Sebe' koji se predstavljao da je primio islam i da voli Poslanikovu porodicu, javno ispoljavajući devijantan odnos prema Aliji, radijallahu anhu. Prvi je ustvrdio da je ostavljena oporuka za Alijino preuzimanje hilafeta, a na kraju je tvrdio da Alija, radijallahu anhu, ima božanske osobine i moći. Ubijen je po Alijinoj naredbi.

- Neki su zbog ovih kritičara napravili ogromni jaz, otuđenost i rastojanje između sebe i uleme, i tako se udaljili od njih.
- Dio njih klasificira ljude na osnovu podataka koje čuju od ovih kritičara, pa je tako određena osoba *ihvanija* jer je razgovarala s nekim od pripadnika *ihvanija* ili ga je posjetio ili je sjedio s njim..., dok je onaj *sururija* ..., a ovaj je *nef'inija*[87]... i tako redom.

Najčudnije u svemu tome jeste to što oni smatraju da u svom djelovanju primjenjuju metodu *džerha* i *ta'adila*[88], u čemu su se poveli za predvodnicima neznanja, pa su i sami zalutali i druge odvode u zabludu. Obaveza svakog muslimana jeste da ulaže napor u promjeni kako svog

87 **Nef'inija:** Pojam *en-nef'ijeh* (koristoljublje) usko je povezan sa kapitalizmom odnosno pragmatizmom. Sâm pragmatizam (pragma = djelo, djelovanje, rad, čin i slično) je filozofski pravac koji je nastao u Americi. Predstavnici su: John Dewey, Charles Peirce, William James. Pragmatizam izražava vjeru u modernu tehnologiju i on je izraz industrijske civilizacije savremenog društva. Pragmatizam uči da cilj "filozofiranja" mora biti praktična korist. Ova ideja se nalazi svuda pa i u religiji i može se lahko izraziti ovim temeljnim učenjem: "Bolji je gram iskustva nego tovar teorija." Ovaj filozofski pravac smatra da su ideje dobre samo kao plan djelovanja i da imaju vrijednost prema učinku – prema koristi. Kada se ideje slažu sa stvarnošću, pomažu nam da se lakše snalazimo, prilagodimo. Za pragmatiste, istinita je ona ideja koja je korisna. Vidjeti: http://bs.wikipedia.org/wiki/Pragmatizam.

88 **Džerh i ta'adil:** Riječ je o jednoj od najznačajnijih grana nauke o prenosiocima hadisa. *Džerh* ima za cilj otkriti i ukazati na sve karakteristike i druge slabosti prenosilaca hadisa, dok *ta'adil* ima za cilj otkriti i ukazati na dobre karakterne osobine i druge vrijednosti prenosilaca hadisa. Vidjeti: Mahmut Karalić, *Hadis i hadiske znanosti*.

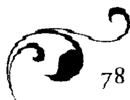
stanja tako i stanja i rezonovanja ove male skupine među studentima šerijata.

U vjerodostojnom hadisu se kaže: "Da Allah tvojim posredstvom uputi jednog čovjeka, to je za tebe bolje od krda deva." (Bilježi El-Buhari, *Kitabu-l-džihad*, *Poglavlje o pozivu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ljudi u islam*; Ebu Davud u *Kitabu-l-'ilm*, *Poglavlje o širenju znanja*) Dakle, da čovjek bude uzrok nečije upute, to je za njega bolje od posjedovanja dunjalučkih dobara. Ali, isto tako, ko na stranputicu odvede jednog čovjeka, pripada mu ogroman grijeh, kao što o tome kaže Uzvišeni Allah, navodeći kao primjer ubistvo Ademovog sina koje je počinio njegov rođeni brat: **"Zbog toga smo Mi propisali sinovima Israilovim: ako neko ubije nekoga koji nije ubio nikoga, ili onoga koji na Zemlji nered ne čini – kao da je sve ljude poubijao; a ako neko bude uzrok da se nečiji život sačuva – kao da je svim ljudima život sačuvao."** (El-Ma'ide, 32.)

Zavođenje i skretanje čovjeka s Pravog puta daleko je krupnije od njegovog ubistva, zato govor o pitanjima vjere mora biti utemeljen na dokazu iz Allahove Knjige i sunneta Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, želeći time postići Allahovo zadovoljstvo. Svakako, pri tome se mora

voditi računa o tome da šteta ne bude veća od koristi ("veća dera nego mjera") i da ne bude produkt ljubomore prema nekome ili produkt slijeđenja strasti.

Šejhu-l-islam **Ibn Tejmijje** rekao je: "Poznato je da ukoliko želimo govoriti o drugim ljudima, izuzimajući iz toga ashabe, poput: kraljeva koji su različiti u vlasti, i učenjaka i šejhova koji su različiti u znanju i stepenu vjere, obaveza je da nam govor bude zasnovan na znanju (*'ilmu*) i pravičnosti (*'adlu*), a nikako na neznanju (*džehlu*) i nepravdi (*zulmu*). Pravičnost (*'adl*) je naređena svakom pojedincu i prema svakom pojedincu, u svakoj situaciji, dok je nepravda (*zulm*) zabranjena u potpunosti i nije dozvoljena ni u jednoj situaciji. Kaže Uzvišeni: **'Neka vas mržnja koju prema nekim ljudima nosite nikako ne navede da nepravedni budete! Pravedni budite, to je najbliže čestitosti...'** (El-Ma'ide, 8.) Ovaj ajet objavljen je zbog njihove mržnje prema nevjernicima, a sâm vid te mržnje u osnovi je propisan i naređen. Ako mržnja koja je naređena od Allaha ne smije čovjeka da odvede u nepravdu prema onome koga mrzi, pa šta je onda sa mržnjom prema muslimanu koja je nastala zbog nekih tumačenja (*te'vila*) ili nejasnoće (*šubhe*) ili zbog strasti i prohtjeva duše!? U ovoj situaciji preče je da

ne počinimo nepravdu, odnosno da prema njemu budemo pravedni." (*Minhadžu-s-sunne*[89], 5/126)

Zatim kaže: "Pravda (*'adl*) spada u lijepe i poželjne osobine i svojstva, a prema pravednima se iskazuje ljubav i pohvala, i u vezi toga su se saglasili svi stanovnici Zemlje, a isto tako složili su se u tome da je nepravda (*zulm*) ružna, nepoželjna i pokvarena pojava te da su njeni nosioci omraženi i da se prema njima iskazuje mržnja. Pravda je vrlina koju je naredio Allah i to je propis koji je Allah objavio Svome Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, koji je upotpunio sve vrste pravde i sproveo u najboljoj i najpotpunijoj mjeri. Princip pravednosti je propis koji je obavezan Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i onima koji ga slijede, a onaj koji se ne drži Allahovih presuda i propisa i presuda Njegovog Poslanika, takav je nevjernik.

Ovo je obaveza *ummetu* po svim pitanjima oko kojih se javi spor, bilo da se radi o ubjeđenjima ili praktičnim djelima. Kaže Uzvišeni: **'Svi ljudi su sačinjavali jednu**

---

89 ***Minhadžu-s-sunne***: Riječ je o knjizi šejhu-l-islama Ibn Tejmijje koja je napisana kao odgovor *rafidijama*. Knjiga sadrži valorizaciju hadisa i historijskih događaja, fikhske propise kojima su se suprotstavile *rafidije* i akidetska shvatanja i gledišta. Jedan od tatarskih kraljeva, koji je bio kršćanin, pokazao je interesovanje za islam pa je *rafidija* Ibn Muttahir el-Hili napisao knjigu od 50 stranica koju je nazvao *Minhadžu-l-kerameti* u kojoj je izložio teoriju da je vjera *rafidija* najbolja vjera sa željom da ovaj kralj primi vjeru *rafidija*. To je bio razlog da šejhu-l-islam napiše odgovor u kojem je obradio spomenute teme. Knjiga je prevedena i štampana na bosanski jezik pod nazivom *Poslanička metodologija u pobijanju govora šija rafidija*.

zajednicu, i Allah je slao vjerovjesnike da donose radosne vijesti i opomene, i po njima je slao Knjigu, samu istinu, da se po njoj sudi ljudima o onome u čemu se oni ne bi slagali. A povod neslaganja bila je međusobna zavist, baš od strane onih kojima je data, i to kada su im već bili došli jasni dokazi.' (El-Bekare, 213.); **'Ma u čemu se razilazili, treba da presudu dâ Allah.'** (Eš-Šura, 10.)

Sva zajednička pitanja *ummeta* rješavaju se isključivo Kur'anom i sunnetom i niko nema pravo da kao obavezujuće nameće riječi ili rješenje nekog učenjaka, niti emira, niti šejha, niti kralja. Onaj ko smatra da ljudima treba suditi neko od navedenih, a ne Kur'an i sunnet, takav je nevjernik! Vladari muslimana donose presude u pojedinačnim stvarima, a ne u cijelosti, pa ako sude u pojedinostima, moraju suditi po Allahovoj Knjizi, a ako tu ne nađu odgovor, onda po sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa ako i tu ne nađu odgovarajuće rješenje, onda je dozvoljeno vladaru da *idžtihadī*, tj. da donese presudu po svom mišljenju." (Pogledati riječi šejhu-l-islama Ibn Tejmijje u knjizi *Minhadžu-s-sunne*, 5/132)

Uzvišeni Allah naredio je svim vjernicima da se čvrsto drže Allahovog užeta i da se nikako ne razjedinjuju. Protumačeno je da se pod Allahovim užetom misli na Njegovu

Knjigu, Njegovu vjeru – islam, iskrenost, Njegovu naredbu, pokornost Njemu, zajednicu (*džemat*) i sve nabrojeno se prenosi od ashaba i onih koji ih slijede u dobru, i sva navedena tumačenja sintagme Allahovo uže su ispravna. Kur'an časni naređuje nam islam kao opredjeljenje, a islam je obaveza od Allaha, Njegova naredba i pokornost Njemu, a čvrsto pridržavanje i prakticiranje islama realizira se kroz zajednicu (*džemat*), dok je suština vjere islama iskren odnos prema Allahu. U Muslimovom *Sahihu* prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Allah je kod vas zadovoljan s tri stvari: da Ga obožavate i da Mu druga ne pripisujete, da se skupa Allahova užeta držite i da se ne razjedinjujete te da savjetujete one koje vam Allah postavi za vođe." (Bilježi Muslim, treća stvar je dodatak kod imama Malika u *El-Muvetti*, prenosi ga Ahmed, 2/367)

Uzvišeni Allah zabranio je nepravdu (*zulm*) prema muslimanima, živim ili mrtvim, zabranio je njihovu krv, njihov imetak i njihovu čast. U dva *Sahiha* prenosi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na Oproštajnom

hadždžu[90], rekao: "Vaša krv, vaši imeci i vaša čast su sveti, vama zabranjeni, kao što je svet ovaj vaš dan, u ovom vašem mjesecu, u ovoj vašoj zemlji! Jesam li prenio? Neka prisutni obavijesti odsutnog, možda će taj bolje razumjeti i zapamtiti od prisutnog slušaoca." (Bilježi El-Buhari i Muslim u *Kitabu-l-hadždž*, 147)

90 **Oproštajni hadždž:** Riječ je o veličanstvenom skupu na kojem je prisustvovalo više desetina hiljada ashaba. To je posljednji, a u islamu i jedini hadždž Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Obavio ga je krajem februara 10. godine po Hidžri, a ovaj svijet napustio je u junu iste godine. Na Oproštajnom hadždžu izrečene su mnoge poruke i propisi među kojima je pravo pojedinaca, te nacionalna i rasna jednakost. Tada je i objavljen ajet: **"Danas sam vam vašu vjeru usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera."** (El-Ma'ide, 3.)

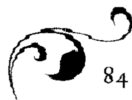

VRIJEĐANJE VJERNIKA

Uzvišeni Allah rekao je: "**A oni koji vjernike i vjernice vrijeđaju, a oni to ne zaslužuju, tovare na sebe klevetu i čine grijeh.**" (El-Ahzab, 58.) Onaj koji vrijeđa vjernika, živog ili mrtvog, a on nije učinio ništa zbog čega bi zaslužio da bude vrijeđan, potpao je pod značenje ovog ajeta.

Poznato nam je da *mudžtehid*[91] zbog svoga *idžtihada* nema grijeha, pa ako ga neko vrijeđa, bespravno ga je uvrijedio. Ako neko vrijeđa onoga koji je griješio, a zatim se pokajao od grijeha ili mu bude oprošteno iz nekog drugog razloga, sa aspekta da mu ne predstoji kažnjavanje, čak i ako ga je zbog njegovog djela zadesila nesreća – u tom slučaju vrijeđanje je bespravno.

91 ***Mudžtehid***: Ovo je naziv za osobu, tj. učenjaka koji je dostigao stepen učenosti i sposobnosti da šerijatske propise ekscerpira direktno iz kur'anskih i hadiskih tekstova. Pitanje greške kod *mudžtehida* podrobno je elaborirao šejhu-l-islam Ibn Tejmijje u knjizi *Minhadžu-s-sunne* gdje je pojasnio stav učenjaka *selefa* i imama fetve kao što su Ebu Hanife, Šafija, Sevri, Davud b. Ali i ostali – koji grješnikom nisu smatrali učenu osobu (*mudžtehida*), koji bi zgriješio u primarnom (*usul*) ili sekundarnom (*furu'*) pitanju, što nam od njih također prenosi imam Ibn Hazm i ostali. Inače, ovaj princip temelji se na riječima Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Kada sudija sudi, pa uloži trud i pogodi, ima dvije nagrade, a ako uloži trud i pogriješi, ima jednu nagradu." (Bilježi El-Buhari, 7352; hadis Amra b. El-'Asa, radijallahu anhu)

Kaže Uzvišeni: **"...i ne ogovarajte jedni druge!"** (El-Hudžurat, 12.) Zabilježeno je od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: "Ogovaranje (*gibet*) je da spomeneš svoga brata po onome što on ne voli." Ashabi su rekli: "A ako pri njemu bude ono što smo rekli?" "Ako bude pri njemu ono što ste spomenuli, onda ste ga ogovorili (*ogibetili*), a ako to ne bude pri njemu, onda ste ga potvorili." (Bilježi Muslim u poglavlju *Zabranjenost ogovaranja*)

Ako neko bude optužen za nešto što nije pri njemu, onda je potvoren, a onaj koji kaže za *mudžtehida*: "On je (izricanjem svoga mišljenja) želio nepravdu i nepokornost Allahu i Njegovom Poslaniku i suprotstavljanje Knjizi i sunnetu", a to ne bude tako, onda ga je potvorio, a ako to bude pri njemu, onda ga je ogovorio. Međutim, spominjati druge u ovakvom kontekstu dozvoljeno je u situacijama koje su dozvolili Allah i Njegov Poslanik, a to su one situacije kada treba da se zadovolji pravda i kojima se postiže vjerska i savjetodavna korist za muslimane.

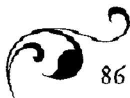
Dakle, govoriti o drugoj osobi dozvoljeno je onome kome je učinjena nepravda, kao naprimjer da, žaleći se, kaže: "Ta osoba me je udarila, uzela mi je imetak, uskratila je moje pravo", ili slično tome. Kaže Uzvišeni: **"Allah ne voli da se o zlu glasno govori, to može samo onaj kome je učinjena nepravda."** (En-Nisa', 148.)

Što se tiče materijalne potrebe (*el-hādža*), primjer toga je rješenje koje je tražila Hind bint Utbeh[92] koja je rekla: "O Allahov Poslaniče! Ebu Sufjan[93] je škrt čovjek i ne daje mi onoliko koliko je dovoljno meni i mojoj djeci. Mogu

---

92 **Hind bint Utbeh** b. Rabi'ah b. Abdu-š-šems b. Abdu-l-Menaf el-Kurešijja el-Kenanijja, utjecajna i veoma ugledna žena još prije islama. Zbog ubistva njenog oca Utbeta b. Rabi'e na Bedru bila je od osoba koje su podržavale odlazak u Medinu i osvetu muslimanima. Direktno je odgovorna za smrt Hamze b. Abdu-l-Muttaliba na Uhudu jer je organizirala njegovo ubistvo radi osvete smrti svoga oca. Zbog svojih postupaka bila je među četiri žene za koje je bilo naručeno ubistvo na Dan oslobađanja Mekke, ali joj je ipak oprošteno kada je došla pred Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i objelodanila primanje islama. Imala je petero djece, tri sina i dvije kćerke, među njima je i Mu'avija koji je bio prvi vladar Emevijske države. Učestvovala je sa muslimanima u Bitki na Jermuku gdje je podsticala muslimane na borbu. Umrla je na početku vladavine Omera b. El-Hattaba u istom danu kada je umro Ebu Kuhafe, otac Ebu Bekra, radijallahu anhum.

93 **Ebu Sufjan:** Sahr b. Harb b. Umejje b. Abdu-š-šems b. Abdu-l-Menaf b. Kusej b. Kelab el-Emevi el-Kureši el-Kenani među najvećim uglednicima plemena Kurejš prije dolaska islama. Rođen je 63. godine prije Hidžre, a umro 30. ili 34. po Hidžri, a islam je primio u godini kada je oslobođena Mekka. Njegova sestra je Ummu Džemil Urva bint Harb i spomenuta je u Kur'anu pod nazivom *Hammaletu-l-hatab*, tj. "Ona koja spletkari" ili "Nosačica drvlja" jer je uznemiravala Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. I sâm Ebu Sufjan žestoko se suprotstavljao islamu tako da je bio učesnik i organizator Bitke na Uhudu, ali njegova kćerka Remla bint Ebi Sufjan, bila je majka vjernika, tj. supruga Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Imao je sedam žena i šesnaestero djece. Sa 70 godina, a poslije primanja islama, borio se na strani muslimana u Bitki na Hunejnu, rame uz rame sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, a zatim i prilikom oslobođenja Taifa prilikom čega je ostao bez oka. Tom prilikom došao je kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao da je izgubio oko boreći se na Allahovom putu. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ponudio mu je ili povratak oka ili Džennet pa je Ebu Sufjan, radijallahu anhu, izabrao Džennet. Sa 76 godina učestvovao je u Bitki na Jermuku gdje je bio najstariji muslimanski borac. Umro je u Medini za vrijeme vladavine Osmana, radijallahu anhu, i ukopan je u groblju El-Beki'a.

li uzeti iz njegovog imetka a da on ne zna za to?" Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio je: "Uzmi iz njegovog imetka onoliko koliko je dovoljno tebi i djeci, prema običaju." (Bilježe El-Buhari i Muslim) Dakle, u ovoj situaciji Poslanik nije osporio njene riječi jer ovakva vrsta govora o drugome ulazi u dozvoljeni okvir govora onoga kome je učinjena nepravda.

Što se tiče spominjanja drugih osoba u savjetodavnoj formi, primjer su Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi upućene Fatimi bint Kajs[94] koja je tražila savjet u vezi prosca, rekavši: "Zaprosili su me Ebu Džehm[95] i Mu'avija?", pa joj je Muhammed, alejhi-s-selam, rekao: "Što se tiče Mu'avije, on je beskućnik koji nema imetka, a što se tiče Ebu Džehma, štap u njegovoj ruci nikad ne miruje", a u

94 **Fatima bint Kajs** b. Halid b. Vehb b. S'alebe b. Vasile b. Amr b. Šejban b. Muharib b. Fihr el-Kurešijje el-Fihrijje, časna ashabijka i sestra časnog ashaba Ed-Dahhaka i među prvim ženama koje su učinile hidžru. Prenosi hadise, a među njima i dugi hadis o El-Džessasi i Ed-Dedždžalu. Savjet za brak tražila je poslije definitivnog razvoda od Ebu Amra b. Hafsa b. El-Mugire, ali njeni roditelji nisu bili zadovoljni Poslanikovim prijedlogom, a ona je insistirala na poslušnosti Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Umrla je za vrijeme Mu'avijne vladavine i hadisi koje ona prenosi nalaze se u skoro svim hadiskim zbirkama.

95 **Ebu Džehm:** Abid ili Amir b. Huzejfe el-Kureši el-'Adevi, časni ashab, ali ne prenosi nijedan hadis. Islam je primio na Dan oslobođenja Mekke. Bio je među četvericom najučenijih ljudi u plemenu Kurejš po pitanju porijekla i porodičnih stabala. Također, jedan je od četverice koji je prisustvovao ukopu Osmana b. Affana, radijallahu anhu. Doživio je dva obnavljanja Ka'be: prvi put u predislamsko vrijeme kada su je obnavljale Kurejšije, a drugi put kada ju je obnavljao Ibnu-l-Zubejr. Umro je na kraju Mu'avijine vladavine.

drugoj predaji stoji: "...udara žene, zato udaj se za Usamu[96]." (Bilježi Muslim) Dakle, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo je detalje koji su za nju bili važni. Također, dozvoljeno je raspitivati se za poslovnog partnera, ili uputiti savjet onome kome je potreban, pa makar taj i ne tražio konsultaciju, kao što je spomenuto u hadisu: "Vjera je savjetovanje...".

Također, ogovaranjem se ne smatra kada učenjaci upute pojašnjenje o određenom pitanju i pritom spomenu osobe koje su pogriješile u prenošenju znanja od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ili ukažu na one koji su namjerno slagali na Poslanika ili osobu koja prenosi znanje od Poslanika.

U dozvoljeno spominjanje osobe ubraja se i pojašnjenje greške onoga koji je pogriješio u mišljenju koje se tiče vjere, bilo da se radi o teorijskim ili praktičnim pitanjima.

Ako osoba koja govori o ovim stvarima, govori sa znanjem, pravednošću i namjerom savjetovanja, onda će ga Uzvišeni Allah učvrstiti na tome, a posebno ako je onaj

96 **Usama:** Ebu Muhammed Usama b. Zejd b. Harise el-Kelbi, časni ashab i sin ashaba, a njegova majka Ummu Ejmen bila je dadilja Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem. Rođen je sedam godina prije Hidžre, dok je umro 54. godine poslije Hidžre, a u trenutku Poslanikove smrti imao je dvadeset godina. Bio je Poslanikov miljenik i od strane Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, postavljen je za vojskovođu vojske koja je opremana za borbu protiv Rimljana. Neko vrijeme živio je u Damasku, a naposljetku je doselio u Medinu gdje je i dočekao smrt u 61. godini života.

o kome govori pozivač u novotariju, onda je to obaveza pojasniti ljudima. Ako uspije da odagna njegovo zlo (*šer*) od njih, to je veće nego da otkloni zlo (*šer*) drumskih razbojnika.

Ako dvojica muslimana povedu raspravu o nekom davno prevaziđenom i neaktuelnom pitanju koje nema nikakvog utjecaja na trenutno stanje ljudi, niti se zna suština tog problema, onda se takav govor smatra neutemeljenim i ispraznim govorom lišenim koristi i pravde, jer se na taj način drugi ljudi bezrazložno uznemiravaju, tako da od takvih rasprava nema stvarne koristi i to se smatra ogovaranjem koje je grijeh.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: "Ko zaštiti vjernika od licemjera, Allah će na Sudnjem danu zaštititi njegovo tijelo od džehennemske vatre." (Bilježi Ebu Davud, vjerodostojnim ga je ocijenio šejh El-Albani). U dva *Sahiha* se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Psovanje muslimana je pokvarenjaštvo, a njegovo ubistvo je nevjerstvo." (Bilježi El-Buhari u *Kitabu-l-iman*, Muslim u *Kitabu-l-iman*) U istim poglavljima njih dvojica bilježe hadis: "Musliman je onaj od čijeg su jezika i ruku sigurni muslimani."

Kaže Uzvišeni: **"O vjernici, neka se muškarci jedni drugima ne rugaju, možda su oni bolji od njih, a ni žene**

drugim ženama, možda su one bolje od njih. I ne kudite jedni druge i ne zovite jedni druge ružnim nadimcima! O, kako je ružno da se vjernici spominju podrugljivim nadimcima! A oni koji se ne pokaju – sami sebi čine nepravdu" (El-Hudžurat, 11.), te je zabranio ruganje, kuđenje, nazivanje ružnim nadimcima.

Postupci svakog muslimana moraju biti u ime Allaha, odnosno neophodno je da budu motivirani namjerom iskazivanja pokornosti Allahu svojim riječima i djelima. S druge strane, ni pod kakvim okolnostima ne smije dopustiti da riječima ili postupcima želi osigurati vodeću poziciju sebi ili skupini čiji je simpatizer, ili da želi uskratiti drugome i zavidjeti mu, ili da nešto radi zbog popularnosti ili pretvarajući se, jer na taj način mu propadaju djela, pa makar u osnovi djela bila ispravna i čista od nedostataka. Međutim, dešava se da čovjek, kada mu se njegov stav obije o glavu i kada doživi neprijatnost zbog onoga što je uradio u ime Uzvišenog Allaha i pripiše mu se greška i pogrešna namjera, traži izlaz i rješenje za sebe, pa mu onda priđe šejtan i uljepša mu taj postupak opravdavanja samog sebe, tako da je osnova njegovog djela i dalje radi Allaha, ali onda do izražaja dolazi njegov hir i njegova strast koja zahtijeva da sebe odbrani od uznemiravanja, ili da nasrne na one koji ga uznemiravaju.

Na ovaj način nastaju razilaženja. Ukoliko svaki pojedinac smatra da je istina na njegovoj strani i da samo on slijedi sunnet, u tom slučaju zalazi u polje strasti i traži pomoć od svoje strane i svoga vodstva u odbrani svojih stavova, pritom ne vodeći računa da Allahova riječ mora biti gornja i da kompletna vjera pripada Allahu. Ljuti se na svoga oponenta, pa makar taj bio *mudžtehid* kome je opravdana pogreška, ali ne ljuti se na njega radi Allaha, a s druge strane radostan je zbog onoga koji mu povlađuje u mišljenju, pa makar bio neznalica, loših namjera, koji niti posjeduje znanje niti dobre namjere. Napose, takvo rezonovanje i stav vodi do toga da zahvaljuju onima kojima nije zadovoljan Allah, ni Njegov Poslanik i kore one koje nije prekorio Allah, niti Njegov Poslanik, temeljeći to potpomaganje i neprijateljstvo na svojim strastima, a ne na Allahovoj vjeri i vjeri Njegovog Poslanika. Na taj način oponašaju nevjernike koji ne tragaju ni za čim izuzev za svojim strastima, čime se širi smutnja među ljudima.

ZAKLJUČAK

Osnova vjere jeste ispoljavanje ljubavi i mržnje u ime Allaha i radi Allaha, pomaganje samo radi Allaha, upućivanje cjelokupnog ibadeta Njemu, traženje pomoći od Njega, strahovanje samo od Njega, nada u Njegovu milost, uskraćivanje i davanje radi Njega. Sve ovo se ne može ostvariti izuzev slijeđenjem Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, čije su naredbe ujedno Allahove naredbe i čije su zabrane ujedno Allahove zabrane. Pokoravanje Poslaniku istovremeno je pokoravanje Allahu, neprijateljstvo prema Poslaniku je neprijateljstvo prema Allahu, griješenje prema njemu je griješenje prema Allahu Uzvišenom.

Sljedbenika strasti njegove strasti učine slijepim i gluhim, pa ne poziva Allahu i Njegovom Poslaniku, niti podstiče druge da djeluju u tom pravcu, ne iskazuje zadovoljstvo stvarima kojima je zadovoljan Allah i Njegov Poslanik, niti se ljuti u stvarima koje izazivaju srdžbu i ljutnju Allaha i Njegovog Poslanika, već je zadovoljan ako postigne ono što njegove strasti nalažu i priželjkuju, a ljuti ga ono što se razilazi s njegovim strastima. Zbog svega navedenog kod

takvog se nalazi nejasnoća (*šubha*) vjere i znanja, dok sa druge strane možemo sresti čovjeka koji djeluje na promicanju slijeđenja sunneta i pobjedi vjere, a njegova nutrina u potpunosti je suprotna principima koje javno zagovara.

Ako se i desi da je ono što zagovara jasna istina, ali s tim teži da potpomogne sebe i svoju korist, a ne da kompletna vjera pripada Allahu i da Allahova riječ bude gornja, već mu je namjera odbrana sebe i svoje skupine, ili mu je namjera dvoličnjaštvo, da ga ljudi veličaju i hvale, ili je to uradio iz hrabrosti ili zbog dunjalučke vrijednosti, sve to nije radi Allaha, niti na Njegovom putu. A šta je tek sa situacijom kada u onome što zagovara ima istine i neistine, sunneta i novotarije, a i s njegovim protivnikom je isti slučaj. Ovo je stanje onih koji se razilaze i koji se dijele po pitanju vjere, pa postaju grupacije.

Razilaženje koje se nađe u jednoj skupini potpuno je pokuđeno, jer vodi do sukoba i podjele, a vjera nalaže jedinstvo i harmoniju.

Kaže Uzvišeni: **"A neslozi onih čija su mišljenja o Knjizi suprotna doista nema kraja"** (El-Bekare, 176.); **"Ljudi su jednu zajednicu sačinjavali, a onda su se jedan drugome suprotstavili"** (Junus, 19.), pa su ukoreni zbog razilaženja. Ako razilaženje bude između sljedbenika *imana* i *kufra*, poput govora Uzvišenog: **"...neki od**

njih su vjerovali, a neki su poricali" (El-Bekare, 253.), to je ono što se traži, jer je u tome odvajanje istine od neistine i marljivo proučavanje neistine i udaljavanje od nje.

Ako dođe do razilaženja među pripadnicima islama, obaveza je tada pribjeći i težiti pokornosti Allahu i odvajanju istine od neistine u dušama ljudi... iz milosti i dobročinstva prema njima, tražeći Allahovo zadovoljstvo. Čak i onda kada se odgovara sljedbenicima novotarije, poput *rafidija*, i tada je obaveza da se želi pojašnjenje istine i uputa stvorenjima, iz milosti i dobročinstva prema njima. A ako pogriješi u pojašnjenju same novotarije ili onoga što se pod njom razumijeva, ili griješenja, obaveza je da mu namjera bude pojašnjavanje štetnosti koju ta stvar sa sobom nosi, kako bi se ljudi upozorili. U nekim situacijama postaje potrebno bojkotovati određenu osobu s ciljem kažnjavanja (zbog nekog njenog postupka) ili upućivanja prigovora (na neki njen stav), ili upućivanja opomene kako dotičnoj osobi tako i onima koji su joj slični, ali sve ove mjere poduzimaju se zbog milosti i dobrote, a ne zbog smutnje i osvete.

A Allah najbolje zna! Neka je salavat i selam na našeg poslanika Muhammeda, na njegovu porodicu i sve ashabe.

BIOGRAFIJA AUTORA

Abdullah b. Muhammed el-Gunejman učenjak je današnjice i profesor akide poznat po temeljitom pristupu nauci, a posebno onoj koja se dotiče vjerovanja.

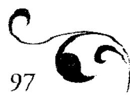
Dobro je upućen i upoznat sa djelima šejhu-l-islama Ibn Tejmijje, rahimehullah, i njegovom metodologijom kao i sa pisanom ostavštinom ostalih učenjaka iz generacija *selefa*, a posebno imama Ahmeda i njegovih sljedbenika. Posjeduje dobar uvid u djela učenjaka Nedžda, ali i u mišljenja onih koji im se suprotstavljaju uz umiješće odgovora potkrijepljeno i šerijatskim tekstovima i razumskim argumentima.

Predsjedavao je Katedrom za akidu postdiplomskih studija na Islamskom univerzitetu u Medini, a poslije toga predsjedavao je kompletnim postdiplomskim studijama. Zapažena su njegova predavanja u Poslanikovoj džamiji koja su privukla veliki broj studenata, a u kojima je tumačio mnoštvo knjiga poput: *Knjige tevhida*, *Vasitijska akida*, *Sunen* Ebu Davuda, *Tri osnovna načela*...

Nakon odlaska u penziju vratio se u svoje rodno mjesto Burejdu, gdje se posvetio držanju korisnih predavanja u džamijama, pisanju i druženju sa studentima pri čemu odgovara na pitanja i daje upute na novonastale probleme i izazove. Njegov pisani rad, predavanja i odgovori više podsjećaju na metodologiju ranijih učenjaka nego li savremenika.

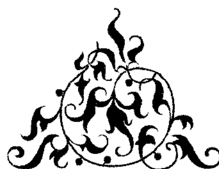
Pisana djela:

1. Komentar poglavlja o tevhidu iz *Sahiha* imama El-Buharije,
2. Sažetak knjige *Poslanička metodologija* šejhu-l-islama Ibn Tejmijje (prevedena na bosanski jezik),
3. Valorizacija predaja i kratak osvrt na djelo *Kitabu-s-sifat* imama Ed-Darekutnija.
4. *Sebatu-l-'akideti-l-islamijjeti emame-t-tehaddijati-l-mu'asire* / Postojanost islamske akide naspram savremenih izazova,
5. *El-Menhedžu-s-sahih* / Ispravni pravac,
6. *Zemu-l-firke ve-l-ihtilaf fi-l-kitabi ve-s-sunneti* / Pokuđenost podjela i razilaženja u Kur'anu i sunnetu,

7. *El-Hevā ve eseruhu fi-l-hilaf* (riječ je o ovoj knjizi),
8. *La juslih hazihi-l-umme illa ma eslehe evveleha* / Ovaj *ummet* neće popraviti osim ono što je popravilo njegovu prvu generaciju,
9. *El-Iman hakikatuhu ve zijadetuhu ve semeretuhu* / Iman: suština, povećavanje i plodovi,
10. *Delilu-l-kari* / Vodič čitaocu.
11. *Et-Turuk elleti j'alem biha sidku-l-haberi mine-l-kezibi* / Načini pomoću kojih razlikujemo istinitu od lažne predaje,
12. *Evel vadžib 'ala-l-mukellef* / Prva obaveza šerijatskom obvezniku.

Pored navedenih, postoje još mnoga djela, valorizacije i recenzije koje sadrže korisne informacije i poruke. Također, većina njegovih predavanja sačuvana je u formi audio zapisa...

SADRŽAJ

„Uvaženi šejh se, u pojašnjenju ovog važnog pitanja i njegovih pojedinosti, koristio utvrđenom naučnom metodologijom. Predavanje predstavlja izvanredan spoj autentičnosti (izvornosti) u navođenju šerijatskih argumenata s jedne, i objektivnosti i temeljitosti u izlaganju s druge strane. Posebnu pažnju plijeni njegov jasan i koncizan stil, razumljiv kontekst, duh brižnosti i dobronamjernosti, slijeđenje metodologije prvih generacija (es-selefu-s-salih) u izlaganju, argumentaciji i raspravi, daleko od bilo kakve usiljenosti, zalaženja u dubinu i bespotrebnog razvodnjavanja u koje je zapao veliki broj današnjih islamskih autora."

(Iz predgovora arapskog izdanja)

„Poznavaoci ove vrste literature prepoznat će kvalitetno vjersko štivo, koje ovu problematiku sagleda iz ugla selefijsko-reformatorske retorike. Gledajući iz te perspektive, djelo u potpunosti ispunjava norme autentičnosti teksta i pristupa izgrađenog na tradicionalnoj sunijskoj pravnoj literaturi. Uvaženi šejh veoma vješto selekcionira kur'anske ajete i hadise koji mogu poslužiti kao osnovna platforma, tj. norma, za rješavanje problematike isključivosti među muslimanima. Knjiga je uveliko obogaćena dodatnim fusnotama koje je prevodilac ubacio u tekst s ciljem upoznavanja šire publike s manje poznatim izrazima, te ličnostima iz bogate prošlosti islamske civilizacije."

(Izdavač bosanskog izdanja)